

Aan de leden van de gemeenteraad

Onderwerp: Pilot Koopzondagen

Geachte raadsleden,

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de voortgang van de pilot Koopzondagen. Aan het begin van dit jaar heeft I&O Research de opdracht gekregen om te komen met een advies voor de kaders van een koopzondagenpilot. Het advies is op basis van een enquête onder inwoners en winkeliers en gesprekken met overige belanghebbenden tot stand gekomen. In de periode van eind februari tot eind maart hebben inwoners en winkeliers van de gemeente Dronten meegedaan aan een enquête. Ook is in die periode een telefonisch interview gehouden met aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties.

Corona pandemie

Halverwege maart 2020 kregen we te maken met de Corona pandemie. Zowel voor de uitvoering van dit onderzoek als voor het onderwerp van dit onderzoek (winkelen en boodschappen doen) hadden de coronamaatregelen belangrijke gevolgen. Het onderzoek is tijdelijk stopgezet.

In augustus is het onderzoek hervat. In het centrum van Dronten werden toeristische bezoekers bevraagd over de koopzondagenopenstelling, er vond een groepsgesprek met vertegenwoordigers van de winkeliers(verenigingen) plaats en er werden telefonische interviews met vertegenwoordigers van geloofsgemeenschappen gehouden.

Ruimere openingstijden voor supermarkten op zondag

Door mee te bewegen met de vraag vanuit de samenleving en de ondernemers om het veilig boodschappen doen te faciliteren heeft het college eind maart besloten de openingstijden van de supermarkten op zondagmiddag tijdelijk te verruimen. Dit draagt bij aan de spreiding van bezoekersaantallen wat onze gezondheidszorg evenals onze lokale economie ten goede komt. Uit het onderzoek blijkt dat er ook een meer structurele behoefte bestaat voor verruiming van de openingstijden van supermarkten op de zondagmiddag.

Bijlage(n): 1

Rapportage

Met al deze uitkomsten en ontwikkelingen en de eerder dit jaar opgehaalde resultaten is het onderzoek afgerond. Geconcludeerd wordt dat bij zowel inwoners als bij winkeliers een wens tot verruiming van de winkeltijden bestaat maar er geen aanleiding is om de winkeltijden vrij te geven. Bij de wens tot verruiming ziet I&O de volgende aspecten:

- Een breed gedragen wens is om de openstelling van supermarkten te verruimen naar wekelijks de hele zondagmiddag. In de geldende winkeltijden verordening is opgenomen dat supermarkten elke zondag op mogen van 16:00 uur tot 19:00 uur;
- Een breed gedragen wens is om iets meer ruimte te geven aan overige winkeliers. Enerzijds in de vorm van iets ruimere collectieve koopzondagen, anderzijds in de vorm van enkele individueel in te vullen aanvullende koopzondagen. In de geldende winkeltijden verordening mogen winkeliers jaarlijks maximaal 14 zondagen open zijn;
- Daarbij zijn duidelijkheid richting de consument en een gelijk speelveld belangrijk. Vandaar dat ook openstelling van overige winkels wordt geadviseerd om dit voor de gehele middag mogelijk te maken;
- Zowel de inwoners als de winkelier hebben een sterke voorkeur voor de start om 12.00 uur. Over de eindtijd zijn ze minder eensgezind. Inwoners willen graag dat supermarkten tot 19.00 uur open zijn en overige winkels tot 17.00 uur. Winkeliers hebben overwegend een voorkeur voor 17.00 uur als (collectieve) sluitingstijd. De supermarkten zijn op dit punt verdeeld. Vanuit het oogpunt van collectiviteit en een gelijk speelveld is 17.00 uur wenselijk.
- Specifiek voor de perifere detailhandel is er de wens om meer mogelijkheden voor openstelling te geven op feestdagen (dus niet alleen zondagen maar ook bijvoorbeeld Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag). Op individuele basis kunnen ook andere winkels hier belang bij hebben;
- Voor uitbreiding naar collectieve openstelling in de zomermaanden is geen draagvlak.

Het onderzoeksrapport wordt met deze brief met u gedeeld om kennis van te nemen.

Conclusie pilot Koopzondagen en winkeltijdenverordening 2021

Gezien de uitkomsten van het onderzoek, waarbij minimale wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie worden gewenst heeft het college besloten om af te zien van een koopzondagenpilot.

In 2021 wordt aan de raad een voorstel gedaan om de Verordening inzake de winkeltijden aan te passen.

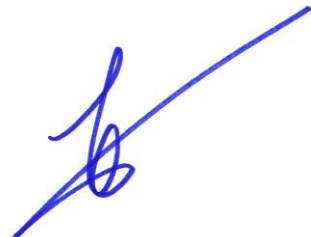

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek komen hierin de volgende zaken als specifieke aandachtspunt naar voren:

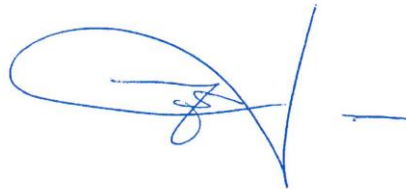
- 1) ruimere openstelling van supermarkten (iedere zondagmiddag van 12:00-17:00 uur);
- 2) 16 collectieve koopzondagen per jaar van 12:00-17:00 uur;
- 3) 2 flexibele (vrij in te vullen) openstellingsmogelijkheden op zon- en feestdagen per winkel (ook supermarkten) tussen 12:00-17:00 uur.

Hoogachtend,

het college van Dronten

drs. T. van Lenthe
Secretaris

drs. J.P. Gebben
Burgemeester

Rapport

Draagvlak koopzondagen gemeente Dronten

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2020/050

Datum

oktober 2020

Opdrachtgever

Gemeente Dronten

Auteurs

Ester Hilhorst
Robert Nordeman
Thijs Lenderink

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Beantwoording deelvragen	4
1.3	Conclusie	7
2	Onderzoeksverantwoording	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Aanleiding	8
2.3	Onderzoeksvraag en deelvragen	8
2.4	Onderzoeksaanpak, respons en betrouwbaarheid	8
2.5	Koopzondagen in omliggende gemeenten	12
A	Bijlage: Uitkomsten deelonderzoeken	13
A.1	Inwonersenquête (voor corona)	13
A.2	Winkeliersenquête (voor corona)	23
A.3	Toeristische bezoekers (zomerperiode)	29
A.4	Aanbieders verblijfsaccommodaties (voor corona)	32
A.5	Geloofsgemeenschappen (zomerperiode)	32
A.6	Winkeliersverenigingen (zomerperiode)	33

1 Managementsamenvatting

1.1 Inleiding

In de gemeente Dronten gaan stemmen op voor uitbreiding van de mogelijkheden tot winkelen op zondag. De gemeente Dronten heeft I&O Research aan het begin van 2020 gevraagd om op basis van een enquête onder inwoners en winkeliers en gesprekken met overige belanghebbenden de mogelijke kaders te schetsen voor de inrichting van een koopzondagenpilot.

In de periode van eind februari tot eind maart hebben 1.303 inwoners en 70 winkeliers van Dronten meegedaan aan een enquête. Dat is voldoende voor betrouwbare uitspraken over de bevolking als geheel en over de winkeliers in Dronten. Ook is in die periode een telefonisch interview gehouden met vijf aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties.

Vervolgens kwam corona. Zowel voor de uitvoering van dit onderzoek als voor het onderwerp van dit onderzoek (winkelen en boodschappen doen) hadden de coronamaatregelen belangrijke gevolgen. Het onderzoek is tijdelijk stopgezet.

Eind maart besloot B&W van de gemeente Dronten dat supermarkten op zondagen eerder open mochten. De winkeltijdenverordening staat supermarkten toe om op zondag van 16.00 uur tot 19.00 uur open te gaan, maar met het oog op een betere naleving van de coronaregels heeft het gemeentebestuur dit tijdelijk verruimd naar 12.00 uur tot 19.00 uur.

Het onderzoek is in augustus 2020 hervat. Er zijn face-to-face vragenlijsten afgenomen onder toeristische bezoekers in het centrum van Dronten, er is een groepsgesprek gehouden met vertegenwoordigers van de winkeliers(verenigingen) en telefonische interviews afgenomen met vertegenwoordigers van geloofsgemeenschappen.

1.2 Beantwoording deelvragen

1.2.1 Wat is het gebruik van de koopzondag door inwoners?

Zeven op de tien inwoners deden in het jaar voorafgaand aan de coronaperiode wel eens op zondag boodschappen, drie op de tien doen dit zelden tot nooit. De belangrijkste redenen om geen boodschappen te doen op zondag zijn: er is tijd genoeg op andere dagen, vanwege geloofsovertuiging of omdat zondag een rustdag is. De belangrijkste redenen om wel op zondag boodschappen te doen zijn: omdat men iets vergeten was te kopen en omdat men op andere dagen te weinig tijd heeft. De zondagse boodschappen doet men vooral in Dronten zelf.

Zes op de tien inwoners winkelden in het jaar voorafgaand aan de coronaperiode wel eens op zondag, vier op de tien doen dit zelden tot nooit. De laatste keer dat men winkelde op zondag was voor vier op de tien Drontenaren in Dronten zelf. Andere plekken die men bezoekt zijn Lelystad, Zwolle en Almere. Belangrijke redenen om niet op zondag te winkelen zijn gelijk aan de redenen om geen boodschappen te doen (tijd genoeg op andere dagen, vanwege geloofsovertuiging en rustdag). Belangrijke redenen om wel op zondag te winkelen zijn van recreatieve aard (funshoppen en gezinsuitje) en van praktische aard (iets vergeten en op andere dagen geen tijd).

Na de coronaverruiming

De indruk is dat de supermarktomzetten op zondag door de verruiming van de openingstijden zijn toegenomen. Of dit komt doordat meer inwoners van Dronten op zondag hun boodschappen doen, of dat dezelfde inwoners meer kopen op zondag of dat de aantrekkingskracht richting dorpen en steden in de omgeving is toegenomen, kan op basis van dit onderzoek niet gezegd worden.

1.2.2 Wat is het gebruik van de koopzondag door winkeliers?

Vier op de tien winkeliers gingen nooit open, een zesde ging in de afgelopen 12 maanden voor corona een beperkt aantal keer open, ruim een derde ging 10 tot 15 keer open en één ondernemer die aan de enquête deelnam (een supermarkt) ging 52 zondagen open. Voor bijna de helft van de winkeliers zijn de huidige mogelijkheden om op zon- en feestdagen de winkel te openen voldoende. Voor ruim een kwart is het te veel, voor een op de zes is het te weinig. De rest heeft geen mening hierover.

De belangrijkste reden die winkeliers opgeven om open te gaan is service voor de klant, gevolgd door het willen leveren van een bijdrage aan het imago van het winkelgebied en omzetverhoging. De belangrijkste redenen die winkeliers opgeven om niet op zondag open te gaan zijn sociale redenen, economische redenen en het belang van de zondag als vaste rustdag.

Hoe ziet de huidige koopzondag eruit in Winkelcentrum Suydersee? Er zijn nu 14 collectieve koopzondagen per jaar. De winkeliers hanteren de lijn om gezamenlijk te kiezen voor de laatste zondag van elke maand en extra zondagen in december. Van de huidige mogelijkheden om op zondag collectief open te gaan, maakt zo'n 60 tot 70% van de winkels in Winkelcentrum Suydersee gebruik. Het aanbod is op die dagen divers en aantrekkelijk, aldus de vertegenwoordigers van winkeliers(verenigingen). Niet iedere winkelier gaat op zondag open. De kleinere vers- en speciaalzaken en de opticiens blijven doorgaans dicht.

1.2.3 Wat zijn de wensen en behoeften van inwoners ten aanzien van de koopzondag? (voor corona)

Iets minder dan de helft van de inwoners is voor verruiming van de zondagopenstelling, zowel voor supermarkten als voor bouwmarkten/tuincentra/woonwinkels en voor overige winkels, en een kwart is tegen. De meest gewenste openingstijden voor supermarkten zijn van 12.00 uur tot 19.00 uur, voor de andere winkels van 12.00 uur tot 17.00 uur. Als de winkels vaker open zouden gaan op zon- en feestdagen zegt een kwart iets vaker te gaan winkelen en eveneens een kwart zegt dan veel vaker op zondag in Dronten te gaan winkelen. De helft van de inwoners stelt dat zij niet vaker gaan winkelen wanneer de winkels elke zondag open zijn in Dronten.

Er is geen meerderheid voor het vrijgeven van de zondag voor winkelopenstelling: de helft van de inwoners vindt niet dat de gemeente Dronten de koopzondagen volledig vrij moet geven; een even grote groep vindt dat het niet bij Dronten past dat winkels zeven dagen per week open zijn; de helft is het oneens met de stelling dat de zondag leuker wordt wanneer er veel winkels open zijn in Dronten. Naast voorstanders is er ook een groep neutraal over bovenstaande stellingen. Toch vindt de helft van de inwoners dat winkeliers zelf moeten kunnen bepalen wanneer ze opengaan, een derde vindt het prima dat de gemeente regels stelt, de rest heeft een mening die varieert van 'altijd open' via 'neutraal' tot 'altijd dicht'.

1.2.4 Wat zijn de wensen en behoeften van winkeliers ten aanzien van de koopzondag?

De wensen van winkeliers ten aanzien van de openstelling op zondag zijn divers. Vier op de tien zouden nooit open willen, ruim twee op de tien zijn tevreden met de huidige regeling (voor corona), een kleinere groep zou wekelijks open willen of stelt iets anders voor. Dit varieert van een beperkter aantal collectieve koopzondagen tot een ruimer aantal collectieve koopzondagen tot suggesties over de feestdagen. De meest gewenste openingstijden voor winkeliers liggen tussen 12.00 uur en 17.00 uur. Collectiviteit is voor ruim een derde van de winkeliers belangrijk. De helft vindt juist dat iedere winkelier zelf moet bepalen of de winkel al dan niet op zondag opengaat. Bij de collectieve koopzondag is het aantal gewenste dagen per jaar niet voor iedere winkelier gelijk en mede afhankelijk van de branche. De uitzonderingspositie van supermarkten is voor vier op de tien winkeliers logisch. Anderen vinden dat (vers)speciaalzaken ook iedere zondag open zouden mogen of dat alle winkeliers dezelfde rechten zouden moeten hebben. De winkeliers houden (gemiddeld) geen pleidooi voor het vrijgeven van de zondagopenstelling, maar doen eerder een oproep voor een optimaal aantal collectieve koopzondagen waaraan zoveel mogelijk winkeliers deelnemen, aangevuld met individuele mogelijkheden.

Na de coronaverruiming

Dit sluit aan bij het actuele beeld dat komt uit het groepsgesprek met vertegenwoordigers van winkeliers(verenigingen). De winkeliers van Winkelcentrum Suydersee hanteren de lijn om gezamenlijk te kiezen voor de laatste zondag van elke maand en extra zondagen in december. Afhankelijk van de kalender past dit doorgaans goed, soms zijn er 1 of 2 zondagen te weinig om optimaal gebruik te maken van de zondagen die commercieel interessant zijn. Voor sommige winkeliers zijn andere zondagen commercieel interessant. Denk aan Moederdag, Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag. Die dagen vallen niet (of in het geval van Moederdag: niet altijd) op de laatste zondag van de maand. Het gaat hier ook om feestdagen. Om een gelijk speelveld te creëren voor verschillende typen ondernemers (dus ook de winkeliers op PDV-locaties), zou het helpen als er vrijheid komt om individueel op enkele aanvullende zon- en feestdagen open te gaan.

1.2.5 Wat zijn de wensen en behoeften van overige belanghebbenden?

De verblijfsrecreanten maken volgens de aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties met name gebruik van de zondagopenstelling van de supermarkt en beperkt van de zondagopenstelling van andere winkels in Dronten. De aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties geven aan (voor corona) dat de openstelling van winkels voldoende aansluit bij de wensen van de gasten, maar dat in de zomermaanden een langere openstelling van supermarkten op zondag wenselijk zou zijn, bij voorkeur de hele middag. Aan uitbreiding van de collectieve koopzondagen hebben toeristische bezoekers geen behoefte. Mocht hier toch toe besloten worden, dan zou dit idealiter gepaard moeten gaan met aspecten die de totaalbeleving vergroten, zoals fietsroutes waarin het centrum is opgenomen en evenementen tijdens de koopzondagen.

De vertegenwoordigers van winkeliers(verenigingen) bevestigen het beeld dat de aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties geven: in de zomermaanden is het drukker door toeristisch bezoek, maar niet druk genoeg om collectief iedere zondag open te gaan.

De geloofsgemeenschappen ervaren geen overlast van de winkelopenstelling op zondag, ook niet als die uitgebreid zou worden. Over het algemeen heeft men vrede met de situatie zoals die nu is.

Aan verruiming heeft men geen behoefte. Enkele geloofsgemeenschappen hebben een principieel bezwaar: de zondag wordt gezien als rustdag voor de samenleving, daarom zijn de gemeente(leden) geen voorstander van winkelopening op zondag. Winkelopenstelling heeft volgens hen een negatieve impact op de zondagsbeleving en de zondagsrust. Wel spreken verschillende vertegenwoordigers de voorkeur uit om winkels op zondagen niet eerder dan om 12:00 open te laten gaan.

1.3 Conclusie: mogelijke kaders pilot

We zien bij zowel de inwoners als bij de winkeliers een wens tot verruiming van de winkeltijden maar geen aanleiding om de winkeltijden vrij te geven. Bij de wens tot verruiming zien we de volgende aspecten:

- Een breed gedragen wens is om de openstelling van supermarkten te verruimen naar wekelijks de hele middag;
- Een breed gedragen wens is om iets meer ruimte te geven aan overige winkeliers. Enerzijds in de vorm van iets ruimere collectieve koopzondagen, anderzijds in de vorm van enkele individueel in te vullen aanvullende koopzondagen;
- Daarbij zijn duidelijkheid richting de consument en een gelijk speelveld belangrijk. Vandaar dat we ook voor openstelling van overige winkels adviseren om dit voor de gehele middag mogelijk te maken;
- Zowel de inwoners als de winkelier hebben een sterke voorkeur voor de start om 12.00 uur. Over de eindtijd zijn ze minder eensgezind. Inwoners willen graag dat supermarkten tot 19.00 uur open zijn en overige winkels tot 17.00 uur. Winkeliers hebben overwegend een voorkeur voor 17.00 uur als (collectieve) sluitingstijd. De supermarkten zijn op dit punt verdeeld. Vanuit het oogpunt van collectiviteit en een gelijk speelveld is 17.00 uur wenselijk.
- Specifiek voor de perifere detailhandel is er de wens om meer mogelijkheden voor openstelling te geven op feestdagen (dus niet alleen zondagen maar ook bijvoorbeeld Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag). Op individuele basis kunnen ook andere winkels hier belang bij hebben;
- Voor uitbreiding naar collectieve openstelling in de zomermaanden is geen draagvlak.

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Inleiding

Het rapport begon met een managementsamenvatting. De uitkomsten van de verschillende deelonderzoeken staan in de bijlagen A1 t/m A6. Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding, de methode, onderzoeksverantwoording en eindigt met een kort overzicht van openingstijden in omliggende gemeenten.

2.2 Aanleiding

Op 1 juli 2013 trad de gewijzigde Winkeltijdenwet in werking. De wet geeft gemeenten de bevoegdheid om zelf te bepalen of winkels op zondag open mogen zijn en dat vast te leggen in de Winkeltijdenverordening. In de gemeente Dronten mogen winkeliers op 14 zondagen en feestdagen per jaar open tussen 12.00 uur en 17.00 uur. Winkeliers bepalen in overleg met de gemeente welke 14 dagen dit zijn. Supermarkten mogen daarnaast elke zondag open tussen 16.00 uur en 19.00 uur. Voor winkels op toeristische voorzieningen (b.v. recreatieparken) is het toegestaan elke zondag tussen 9:00 uur en 22:00 uur open te zijn. Het college van B&W besluit jaarlijks over de data waarop de winkels in winkelcentra open mogen. Winkels buiten de winkelcentra kunnen individueel aangeven op welke data ze geopend willen zijn.

In de gemeente Dronten gaan stemmen op voor uitbreiding van de mogelijkheden tot winkelopenstelling op zondag. Ter voorbereiding op de besluitvorming wil de gemeente in 2020 een koopzondagenpilot houden. De gemeente Dronten heeft I&O Research gevraagd om op basis van een enquête onder inwoners en winkeliers en gesprekken met overige belanghebbenden en stakeholders het draagvlak te schetsen voor uitbreiding van de koopzondag.

2.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

‘Wat is het gebruik van de koopzondag en wat zijn de wensen en behoeften van inwoners, winkeliers en overige belanghebbenden met betrekking tot koopzondagen en welke kaders voor de koopzondagenpilot zijn hieruit af te leiden?’

Als deelvragen onderscheiden we:

- 1 Wat is het gebruik van de koopzondag door inwoners?
- 2 Wat zijn de wensen en behoeften van inwoners met betrekking tot de koopzondag?
- 3 Wat is het gebruik van de koopzondag door winkeliers?
- 4 Wat zijn de wensen en behoeften van winkeliers met betrekking tot de koopzondag?
- 5 Wat zijn de wensen en behoeften van overige belanghebbenden met betrekking tot de koopzondag?
- 6 Welke kaders voor de inrichting van de koopzondagenpilot zijn hieruit af te leiden?

2.4 Onderzoeksaanpak, respons en betrouwbaarheid

I&O Research heeft een peiling gehouden onder de bevolking en onder de winkeliers in de periode van 28 februari tot 23 maart 2020. Ook is een telefonisch interview gehouden met vijf aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties om te achterhalen hoe hun gasten aankijken tegen de zondagopenstelling van winkels en of de gasten eventueel andere wensen zouden hebben. Als

gevolg van de Corona-maatregelen is een aantal onderdelen die in maart zouden plaatsvinden uitgesteld. De face-to-face interviews met bezoekers hebben plaatsgevonden op zaterdag 29 en zondag 30 augustus (koopzondag). Op 3 september is een groepsgesprek georganiseerd met winkeliersverenigingen en winkeliers van perifere detailhandelsvestigingen. Een groepsgesprek met geloofsgemeenschappen kon in verband met een te klein aantal aanmeldingen geen doorgang vinden. In plaats daarvan zijn er telefonische gesprekken gehouden met enkele vertegenwoordigers. De uitkomsten van deze gesprekken zijn samen met eerdere schriftelijke respons verwerkt in de rapportage.

2.4.1 Inwonersenquête

Bij de afname van een enquête onder inwoners is het van belang dat alle inwoners evenveel kans hebben op een uitnodiging voor het onderzoek, dat er voldoende mensen een uitnodiging krijgen zodat het onderzoek goed 'zichtbaar' is in de gemeenschap en er voldoende omwonenden van winkelgebieden en winkels kunnen meedoen teneinde betrouwbare uitspraken te kunnen doen over eventuele overlast. Voor representatieve uitspraken per deelgroep is een minimale respons van 250 inwoners nodig. Op basis van ervaringen met inwonersonderzoek op het gebied van winkeltijden mag op voorhand een responspercentage van 25-30 procent verwacht worden. Omdat bij de uitvraag van de gemeente Dronten geen gebruik gemaakt kon worden van de BRP (Basisregistratie personen), is een steekproef getrokken uit de BAG (Basisregistratie adressen en gebouwen). Deze 3.000 woonadressen zijn aselekt getrokken, wat betekent dat iedereen evenveel kans had om uitgenodigd te worden voor het onderzoek.

De 3.000 woonadressen ontvingen een brief (aan de bewoners van..) met een uitnodiging om deel te nemen aan een online onderzoek. Op aanvraag konden zij ook een papieren vragenlijst toegestuurd krijgen. Van deze mogelijkheid hebben enkele inwoners gebruik gemaakt. In totaal hebben 1.008 inwoners de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 34 procent. Dit responspercentage is gemiddeld bij een dergelijke aanpak en bij dit onderwerp en vormt een goede basis voor betrouwbare uitkomsten. Het responspercentage geeft ook aan dat het onderwerp belangrijk gevonden wordt door de inwoners van de gemeente Dronten.

Parallel aan de aselekte inwonersenquête is de vragenlijst voorgelegd aan het inwonerspanel Dronten.ikpraatmee.nl. Dit heeft een respons opgeleverd van 295 panelleden. Deze respondenten zijn toegevoegd aan de respons die is gerealiseerd op basis van de steekproef. In totaal hebben dus 1.303 inwoners van de gemeente Dronten meegedaan aan het onderzoek.

In ieder onderzoek blijken bepaalde groepen méér dan anderen geneigd om mee te doen. Doorgaans doen ouderen wat vaker mee dan jongeren. Vandaar dat er een weging naar geslacht en leeftijd is toegepast op de uitkomsten, waardoor de uitkomsten representatief zijn voor alle inwoners van de gemeente Dronten. Dit betekent dat bij herhaling van het onderzoek onder een andere aselekte groep van 3.000 adressen, dezelfde uitkomsten gevonden zouden worden.¹

¹ Zoals bij ieder sociaalwetenschappelijk onderzoek moet rekening gehouden worden met een marge op de uitkomsten, van enkele procenten. Vandaar dat een uitkomst van bijvoorbeeld 62 procent wordt omschreven als: circa 60 procent. Waar we inzoomen op deelgroepen, worden die betrouwbaarheidsmarges groter en wordt afhankelijk van de omvang van de deelgroep gekozen voor meer kwalitatieve duidingen als 'meer', 'vooral' of 'vaker'.

Uit een check is gebleken dat de toevoeging van de respons van het panel (die ook gewogen is naar leeftijd en geslacht) de totale uitkomsten niet veranderen. Dit bevestigt dat de uitkomsten representatief zijn voor de totale bevolking van 18 jaar en ouder.

Er heeft ook een analyse plaatsgevonden per gebied (centrum Dronten, overig Dronten en Swifterbant/Biddinghuizen). Er kwamen geen significante verschillen naar voren in de antwoorden die de inwoners van deze drie gebieden gaven.

Tabel 2.1

Responskenmerken inwoners vergeleken met bevolkingskenmerken (in aantallen)

	Bevolking	Steekproef*	Respons steekproef	Respons Inwonerspanel	Respons totaal
Mannen	16.202		516	149	665
Vrouwen	16.104		488	145	633
18 tot 25 jaar	3.875		13	3	16
25 tot 45 jaar	9.345		263	69	332
45 tot 65 jaar	11.820		404	142	546
65 jaar en ouder	7.266		324	80	404
Centrum Dronten	2.749	500	138		
Overig Dronten	19.476	1.800	687		
Swifterbant/Biddinghuizen	10.081	700	179		
Totaal	32.306	3.000	1.008**	295**	1.303**

* omdat het een steekproef uit de BAG betreft, zijn geen persoonskenmerken als leeftijd en geslacht bekend voor de steekproef

** niet van alle respondenten is geslacht, leeftijd of gebied bekend

2.4.2 Winkeliersenquête

Uit het Vestigingenregister Flevoland is een selectie gemaakt van winkels die vallen onder de Winkeltijdenwet. Voor de volledigheid is een controle uitgevoerd door de gemeente Dronten op basis van lokale kennis. Op deze manier is een lijst met 175 winkels samengesteld. De winkeliers kregen een brief met het verzoek een vragenlijst in te vullen (de meeste winkeliers kregen hem persoonlijk overhandigd, het overige deel kreeg hem via de post). Invullen kon zowel online als schriftelijk. Na twee weken hebben alle winkeliers die nog niet hadden deelgenomen een herinneringsbrief gekregen en is een deel nogmaals bezocht met het verzoek om de vragenlijst in te vullen c.q. in te leveren.

De uiteindelijke respons is 70 winkeliers, wat een responspercentage oplevert van 40 procent. In verhouding hebben ondernemers uit het centrum van Dronten iets vaker gerespondeerd dan ondernemers uit de rest van Dronten. Overall is de respons qua verdeling op branche en vestigingslocatie in lijn met het totale winkelbestand.

Bij eerdere onderzoeken met een dergelijke intensieve aanpak in andere gemeenten, lag het responspercentage tussen de 50 en 65 procent. De lagere respons in Dronten is toe te schrijven aan de Corona-maatregelen die halverwege de veldwerkperiode door de regering bekendgemaakt werden. Dit hebben we ook vernomen van de winkeliers die (op dat moment) hun prioriteit niet

aan het invullen van een vragenlijst gaven. Desalniettemin is een respons van 40 procent onder ondernemers hoog en is een aantal van 70 deelnemers voldoende robuust. Dankzij de hoge respons en het integraal uitnodigen van de doelgroep is het mogelijk een betrouwbaar beeld te geven van de mening van de winkeliers als geheel. Het aantal deelnemende winkeliers is echter niet voldoende om de resultaten uit te splitsen naar winkelgebied of branche.

Tabel 2.2

Respons ondernemers naar branche en gebied

	Benaderd	Respons	Respons percentage
dagelijkse artikelen (supermarkten, drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)	45	18	40%
mode en luxe (kleding, schoenen, warenhuizen, juweliers, elektronica)	48	19	40%
in en om het huis (bloemen, wonen, doe-het-zelf)	34	15	44%
overige detailhandel (fietsenwinkels, tweedehands, specifiek aanbod zoals antiek)	48	18	38%
Totaal	175	70	40%
Centrum Dronten	102	43	42%
Overig Dronten	48	16	33%
Swifterbant	10	5	50%
Biddinghuizen	15	6	40%
Totaal	175	70	40%

2.4.3 Bezoekersenquête

Op zaterdag 29 en (koop)zondag 30 augustus zijn in winkelcentrum Suydersee interviews gehouden. De interviewers hebben gedurende de dagen op verschillende plekken in het winkelcentrum bezoekers aangesproken. Zij kregen allemaal de screeningsvraag: Woont u buiten de gemeente Dronten? Naar schatting 15 tot 25 procent van de bezoekers kwam van buiten de gemeente Dronten. Bij bezoekers van buiten de gemeente zijn enquêtes afgenomen, op zaterdag 32 en op zondag 52 enquêtes, in totaal dus 84.

Tabel 2.3

Respons bezoekers

Leeftijd		Herkomst		Geslacht	
tot 30 jaar	18%	Flevoland	38%	vrouwen	52%
30 tot 45 jaar	14%	Overijssel	24%	mannen	37%
45 tot 60 jaar	31%	Gelderland	17%	geen antwoord	11%
60 jaar en ouder	37%	overige provincies	21%	Totaal	100%
Totaal	100%	Totaal	100%		

2.4.4 Groepsgesprek en interviews

Voor dit onderzoek is een groepsgesprek gevoerd met zes vertegenwoordigers van winkeliers(verenigingen), hebben acht telefonische interviews met geloofsgemeenschappen plaatsgevonden en zijn vijf aanbieders van toeristische accommodaties telefonisch bevraagd over hun ervaringen en wensen. Deze input levert een kwalitatieve verdieping op met oog voor de actuele situatie, als aanvulling op de enquêtes onder winkeliers, inwoners en toeristische bezoekers. Tevens hebben andere stakeholders hiermee de kans gekregen om hun input te geven op het vraagstuk rondom een pilot van de koopzondag.

2.5 Koopzondagen in omliggende gemeenten

Koopzondagen in omliggende gemeenten			
gemeente	type winkel	frequentie	openingstijden
Kampen	Supermarkten	Elke zondag*	12:00 – 18:00
	Overige winkels	Bij meerdaagse grote evenementen in de binnenstad, maximaal 4 keer per jaar	
Harderwijk	Supermarkten	Elke zondag	12:00 – 18:00
	Bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels op PDV-locaties	Elke zondag	12:00 – 18:00
	Overige winkels	Elke eerste zondag van de maand; in juni, juli en augustus elke zondag	12:00 – 18:00
Zeewolde	Alle winkels	Elke zondag*	13:00 – 20:00
Lelystad	Supermarkten	Elke zondag	verschillend
	Woonboulevard Palazzo	Elke zondag	12:00 – 17:00
	Batavia Stad Fashion Outlet	Elke zondag	10:00 – 20:00
	Overige winkels	Elke laatste zondag van de maand	12:00 – 17:00**
* Uitgezonderd op nieuwjaarsdag, eerste paasdag, eerste pinksterdag, eerste kerstdag			
** Verschilt per winkel			

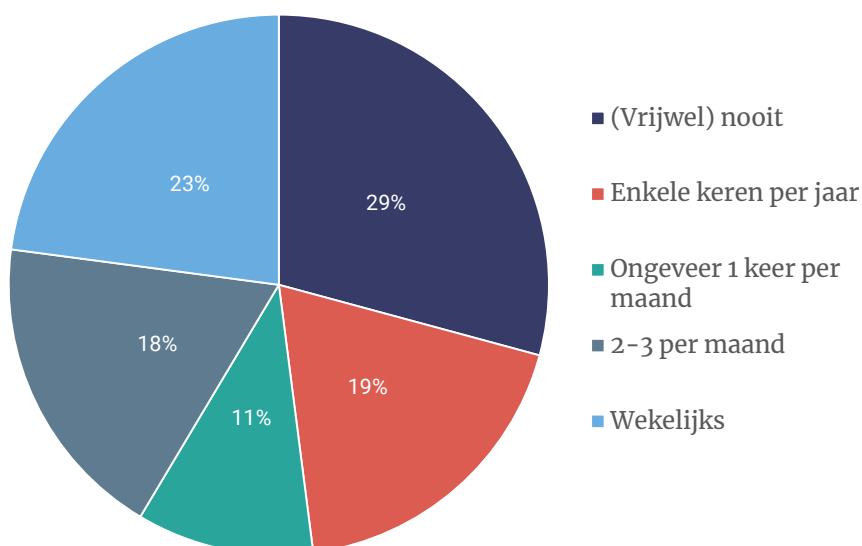
A Bijlage: Uitkomsten deelonderzoeken

A.1 Inwonersenquête (voor corona)

In deze paragraaf staan de inwoners van Dronten centraal. De 1.303 inwoners die meededen aan het onderzoek zijn representatief voor de gehele bevolking. De inwoners is gevraagd hoe vaak ze het afgelopen jaar op een zon- of feestdag boodschappen deden of hebben gewinkeld en in welke plaats dit voor het laatst was. Daarnaast is gevraagd naar de motieven om wel of niet op een zondag boodschappen te doen en te winkelen.

A.1.1 Boodschappen doen op zondagen en feestdagen

Allereerst is de inwoners gevraagd hoe vaak zij in het afgelopen jaar op een zon- of feestdag boodschappen hebben gedaan bij een supermarkt in Nederland. Figuur A.1.1 laat zien dat ongeveer drie op de tien inwoners (29%) dat (vrijwel) nooit gedaan hebben. Zeven op de tien deden dit het afgelopen jaar in meerdere of mindere mate: bijna een kwart van de inwoners (23%) deed dit wekelijks, een wat kleinere grote groep (19%) deed dit het afgelopen jaar enkele keren of 2-3 keer per maand (18%) en een op de tien inwoners bezocht maandelijks een supermarkt op zondag.

Figuur A.1.1 – Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar op een zon- of feestdag boodschappen gedaan bij een supermarkt in Nederland? (n=1.304)

Aan inwoners uit Dronten die (vrijwel) nooit op zondag boodschappen doen bij de supermarkt is gevraagd waarom zij dat niet of nauwelijks doen (Figuur A.1.2). De helft van hen (50%) geeft aan dat zij genoeg tijd hebben om op andere dagen boodschappen te doen.

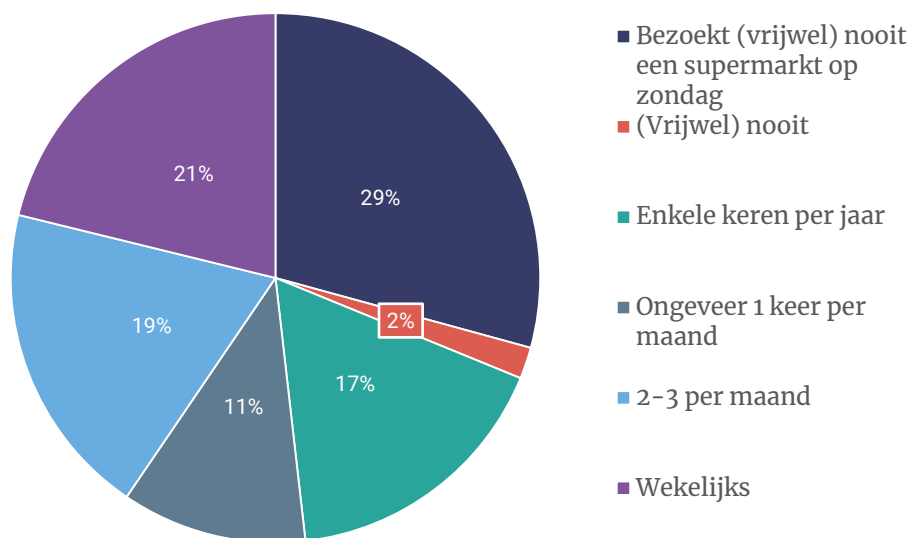
Vier op de tien (41%) geven aan dat zij geen boodschappen op zondag doen vanwege persoonlijke redenen (41%) en/of omdat de zondag voor hen een rustdag is (38%).

Figuur A.1.2 - Wat zijn voor u de belangrijkste redenen dat u nooit, of bijna nooit op zondag boodschappen haalt bij de supermarkt? (n=380, dus de mensen die op zondag (vrijwel) nooit boodschappen doen)

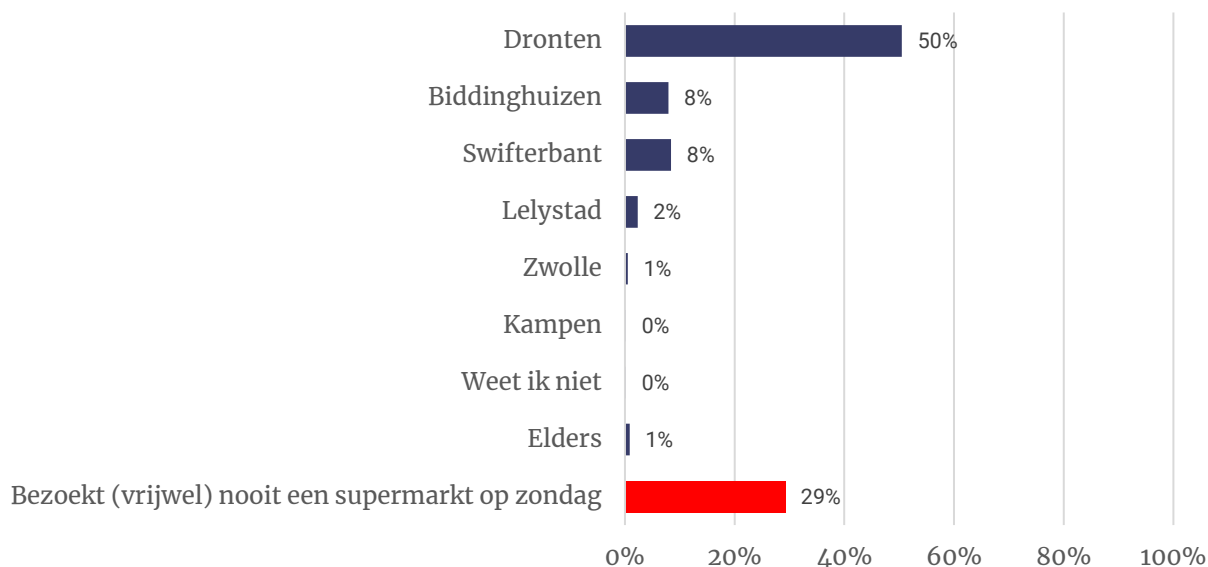
Het beeld dat uit Figuur A.1.1 en Figuur A.1.2 naar voren komt is vergelijkbaar met andere gemeenten waar we een dergelijk onderzoek hebben uitgevoerd.

De mate waarin Drontenaren zeggen op zon- of feestdagen boodschappen te doen in Dronten is vergelijkbaar met de mate waarin zij zeggen dit in Nederland te doen (Figuur A.1.3). Dit betekent waarschijnlijk dat de meeste Drontenaren, wanneer zij boodschappen op een zon- of feestdag doen, dit binnen de eigen gemeente doen.

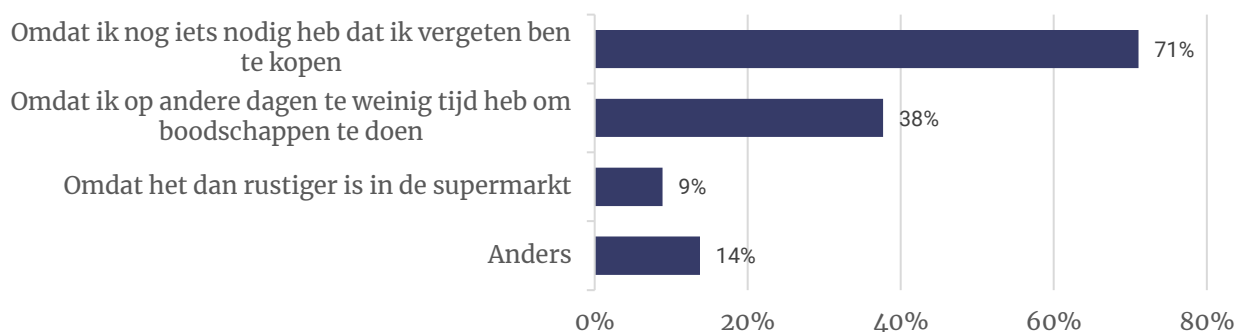
Figuur A.1.3 – Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar op een zon- of feestdag boodschappen gedaan bij een supermarkt in de gemeente Dronten? (n=1.303)

Dit blijkt ook uit Figuur A.1.4: twee derde van de inwoners (66%) zegt voor het laatst binnen de eigen gemeente op een zon- of feestdag boodschappen te hebben gedaan. De helft (50%) in de plaats Dronten en 8 procent van de inwoners Biddinghuizen of Swifterbant. Een klein deel heeft voor het laatst op een zon- of feestdag boodschappen buiten de gemeente Dronten gedaan.

Figuur A.1.4 – In welke plaats heeft u voor het laatst op een zon- of feestdag uw dagelijkse boodschappen gedaan? (n=1.301)

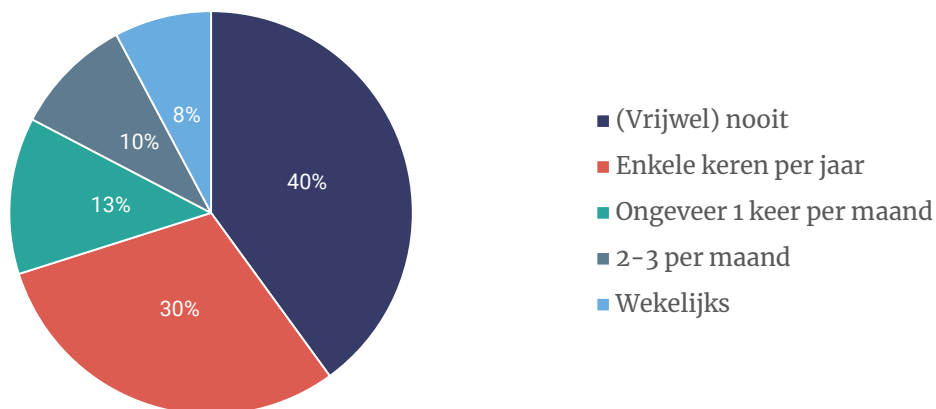
Inwoners hebben toegelicht waarom zij op zondag de supermarkt bezoeken (Figuur A.1.5). Zeven op de tien (71%) Drontenaren die op zondag boodschappen doen, doen dit omdat zij nog iets nodig hebben dat zij eerder zijn vergeten te kopen. Vier op de tien inwoners (38%) die hun boodschappen weleens op zondag halen, doen dit omdat zij op andere dagen te weinig tijd hebben. Een kleine groep kiest voor de zondag omdat het dan rustiger is. Andere redenen die werden genoemd zijn omdat het gemakkelijk is, vanwege de versheid van de producten en vanwege de gezelligheid om een bezoek aan het stadscentrum te combineren met boodschappen doen.

Figuur A.1.5 – Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om op een zon- of feestdag boodschappen te doen bij de supermarkt? (n=923 dus alleen de mensen die wel eens op zondag boodschappen doen)

A.1.2 Winkelen op zondagen en feestdagen

Aan inwoners is gevraagd hoe vaak zij het afgelopen jaar op een zon- of feestdag hebben gewinkeld. Figuur A.1.6 laat zien dat vier op de tien inwoners (40%) dat (vrijwel) nooit hebben gedaan. Drie op de tien inwoners (30%) deden dit enkele keren per jaar. De overige 30 procent heeft het afgelopen jaar tenminste 1 keer per maand gewinkeld.

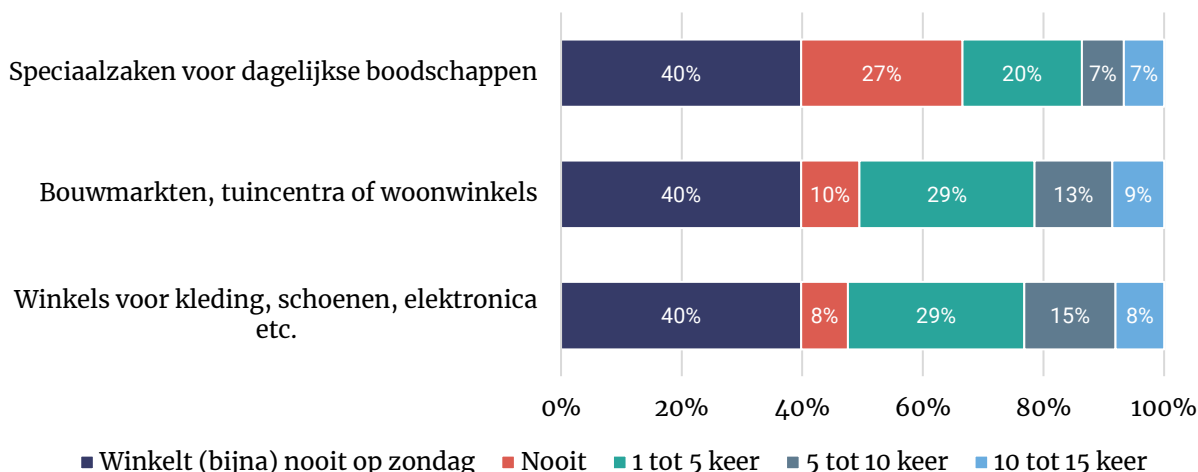
Figuur A.1.6 – Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar op een zondag of feestdag gewinkeld in Nederland? (n=1.304)

Aan inwoners uit Dronten die (vrijwel) nooit op zondag winkelen is gevraagd waarom zij dat niet of nauwelijks doen (Figuur A.1.7). Hierbij konden zij meerdere antwoorden geven. Iets meer dan de helft van hen (53%) geeft aan dat zij genoeg tijd hebben om op andere dagen te winkelen. Ongeveer vier op de tien inwoners (37%) winkelen niet op zondag vanwege persoonlijke redenen, zoals hun geloofsovertuiging. Verder stelt een derde (33%) dat zondag een rustdag voor hen is en drie op de tien (29%) geven aan dat de zondag voor hen een dag is voor andere activiteiten.

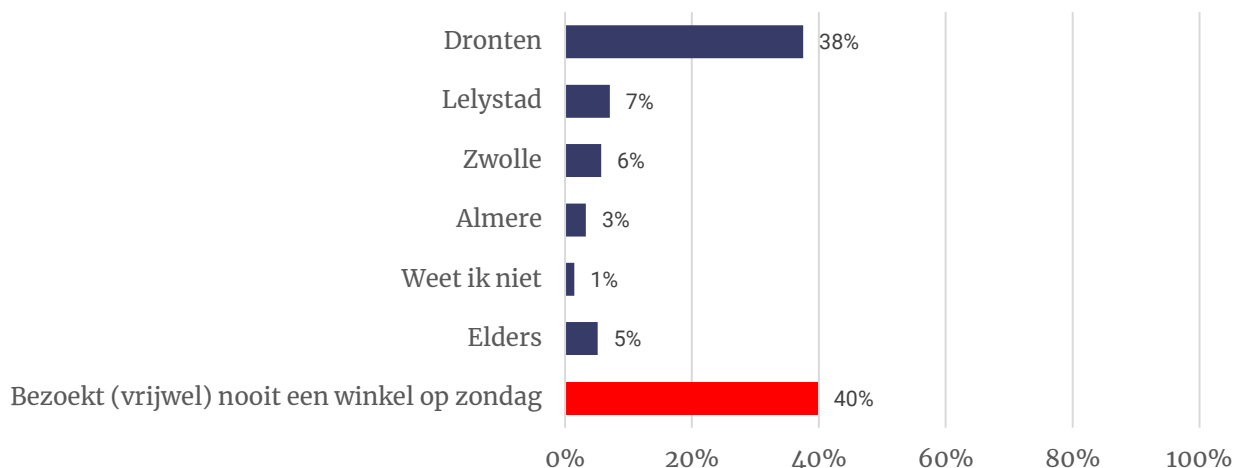
Figuur A.1.7 – Wat zijn voor u de belangrijkste redenen dat u nooit op zondag winkelt? (n=519)

Bijna een kwart van de inwoners (23%) bezocht in het afgelopen jaar tenminste vijf keer op een zon- of feestdag een winkel in Dronten voor kleding, schoenen, elektronica, etc. (Figuur A.1.8). Drie op de tien inwoners (29%) bezochten deze winkels een tot vijf keer in het afgelopen jaar op een zon- of feestdag. Bouwmarkten, tuincentra of woonwinkels werden in het afgelopen jaar op zon- en feestdagen ongeveer evenveel bezocht (29% een tot vijf keer, 22% 5 keer of vaker). Een derde van de inwoners (34%) bezocht in het afgelopen jaar op een zon- of feestdag weleens speciaalzaken voor dagelijkse boodschappen.

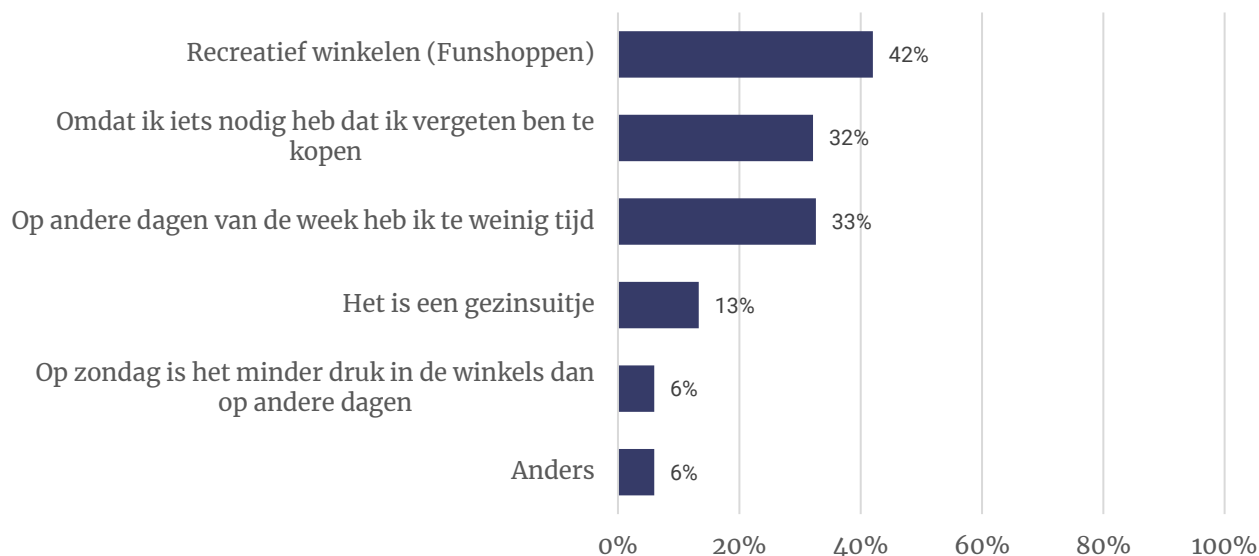
Figuur A.1.8 – Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar op een zon- of feestdag een van onderstaande winkels bezocht in de gemeente Dronten? (n=1.304)

Voor vier op de tien Drontenaren (38%) is de plaats waar zij voor het laatst op een zon- of feestdag hebben gewinkeld Dronten zelf (Figuur A.1.9). Een klein deel heeft voor het laatst op een zon- of feestdag in Lelystad (7%) of in Zwolle (6%) gewinkeld. Amsterdam en Den Haag zijn ook genoemd door de inwoners.

Figuur A.1.9 – In welke plaats heeft u voor het laatst op een zondag of feestdag gewinkeld? (n=1.303)

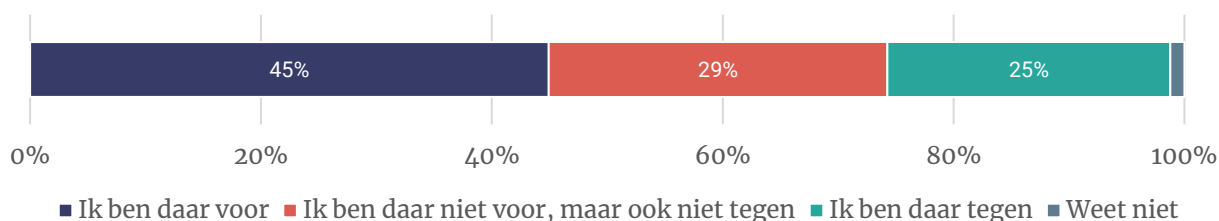
Figuur A.1.10 geeft weer waarom inwoners weleens op een zon- of feestdag winkelen, hierbij konden zij meerdere antwoorden geven. De belangrijkste reden is van recreatieve aard (funshoppen 42%, gezinsuitje 13%), maar ook redenen van praktische aard worden genoemd (iets nodig hebben 32% en te weinig tijd hebben op andere dagen 33%). Een op de acht (13%) beschouwt winkelen op een zon- of feestdag als een gezinsuitje.

Figuur A.1.10 – Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om op een zondag of feestdag te winkelen? (n=923, dus alleen de mensen die weleens winkelen op zondag)

A.1.3 Wensen inwoners zondagopenstelling

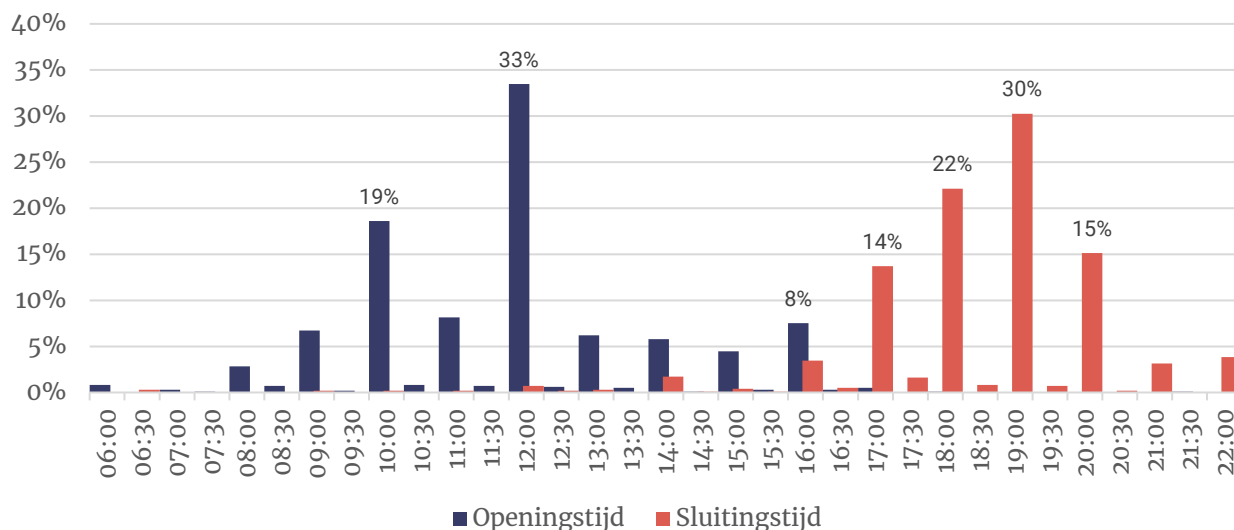
Welke wensen hebben de inwoners van Dronten als het gaat om zondagopenstelling van winkels? Allereerst is aan de inwoners gevraagd wat zij ervan zouden vinden wanneer de openingstijden van supermarkten (elke zondag tussen 16:00 en 19:00) verruimd worden (Figuur A.1.11). Iets minder dan de helft van de inwoners (45%) is voor en een kwart (25%) is hier tegen. Drie op de tien inwoners (29%) hebben hier geen uitgesproken mening over.

Figuur A.1.11 – Wat vindt u ervan als de openingstijden van supermarkten in de gemeente Dronten op zonen/of feestdagen verruimd worden? (n=1.302)

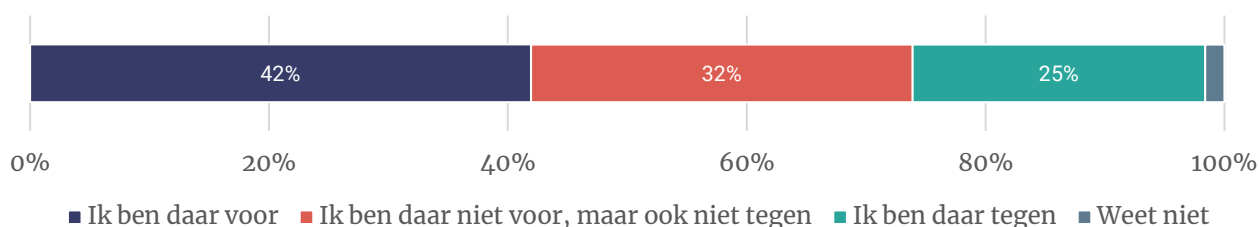
Figuur A.1.12 geeft weer aan welke tijdstippen inwoners de voorkeur geven als openingstijd en sluitingstijd voor de supermarkten op zon- en feestdagen. Hierbij zijn de inwoners die tegen verruiming zijn buiten beschouwing gelaten. De meeste genoemde openingstijd is 12.00 uur. De meest genoemde sluitingstijd is 19.00 uur. De volgende combinaties van openings- en sluitingstijden worden het vaakst genoemd:

1. van 12:00 tot 18:00 uur (9%);
2. van 12:00 tot 19:00 uur (9%);
3. van 12:00 tot 17:00 uur (6%);
4. van 16:00 tot 19:00 uur (5%; huidige tijden).

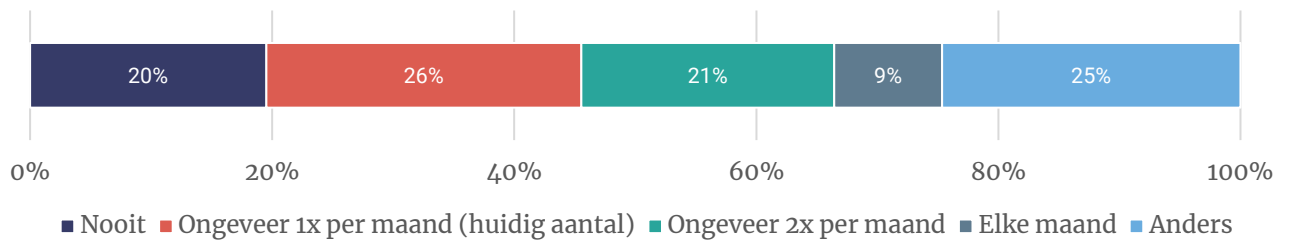
Figuur A.1.12 – Op welk tijdstip zou u willen dat de supermarkten open zijn op zon- en feestdagen? (n=984, uitgezonderd de inwoners die tegen verruiming zijn)

Aan inwoners werd ook gevraagd in hoeverre zij het ermee eens zijn als bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels in de gemeente Dronten op zondagen en/of feestdagen vaker open zouden mogen (Figuur A.1.13). Ongeveer vier op de tien inwoners zijn daar voor (42%) terwijl 25 procent daar tegen is. Het aandeel dat neutraal is, is ongeveer een derde van de inwoners (32%).

Figuur A.1.13 – Wat vindt u ervan wanneer bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels in de gemeente Dronten vaker op zon- en feestdagen open mogen zijn? (n=1.302)

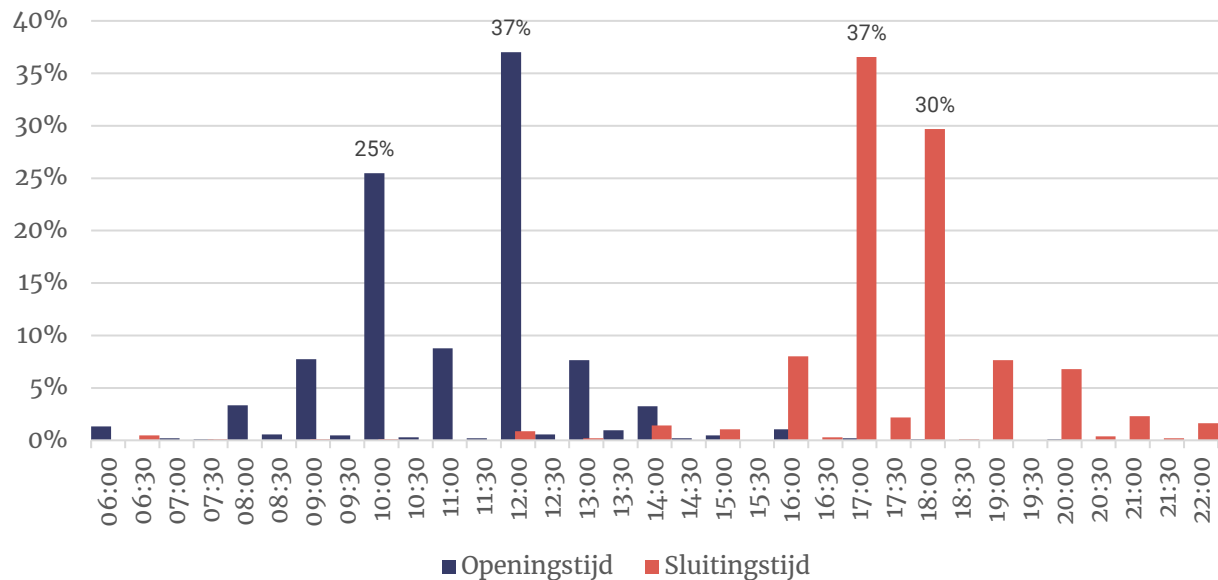
Een kwart van de inwoners van Dronten (26%) geeft aan dat bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels wat hen betreft één keer per maand op zondagen en/of feestdagen open mogen zijn, conform de huidige mogelijkheden (Figuur A.1.14). Ongeveer een vijfde van de inwoners zou willen dat ze nooit (21%) open zijn. Een even grote groep (20%) zou graag willen dat ze ongeveer twee keer per maand open zijn. Van de inwoners die ‘anders’ hebben gekozen (23%), is het merendeel voor een wekelijkse opening.

Figuur A.1.14 – Hoe vaak zou u willen dat bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels op zon- en feestdagen open mogen? (n=1.302)

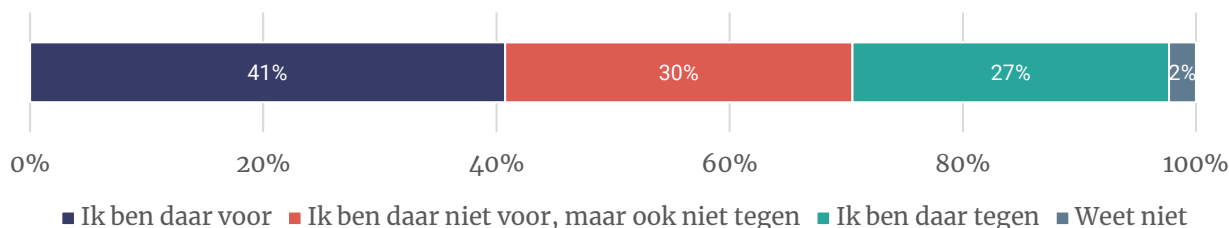
Figuur A.1.15 geeft weer aan welke tijdstippen inwoners de voorkeur geven als gewenste openingstijd en sluitingstijd voor bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels op zondagen en feestdagen. De meest genoemde openingstijd is 12.00 uur. De meest genoemde sluitingstijd is 17.00 uur. De meest genoemde combinaties van openings- en sluitingstijden zijn:

1. van 12:00 tot 17:00 uur (16%; huidige tijden);
2. van 12:00 tot 18:00 uur (13%);
3. van 10:00 tot 17:00 uur (9%).

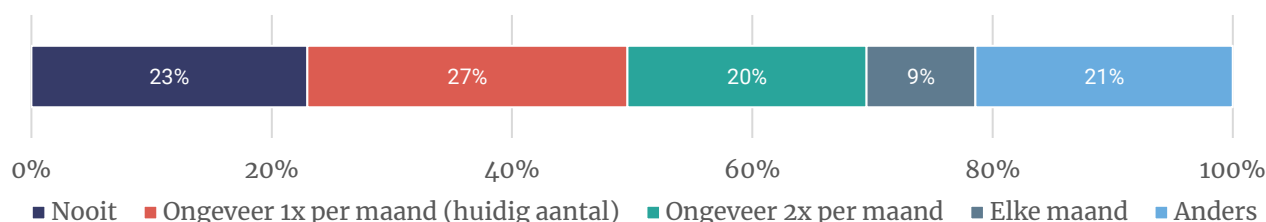
Figuur A.1.15 – Op welk tijdstip zou u willen dat bouwmarkten, tuincentra en woonwinkels open zijn op zon- en feestdagen? (n=1.048; de inwoners die voor opening van deze winkels op zondag zijn)

Ten slotte is aan inwoners gevraagd in hoeverre zij het ermee eens zijn als de overige winkels in de gemeente Dronten op zondagen en/of feestdagen vaker open mogen zijn (Figuur A.1.16). Ongeveer vier op de tien inwoners zijn daar voor (41%) terwijl 27 procent daar tegen is. Het aandeel dat neutraal is, is ongeveer drie op de tien inwoners (30%).

Figuur A.1.16 – Wat vindt u ervan wanneer de overige winkels in de gemeente Dronten vaker op zon- en feestdagen open mogen zijn? (n=1.303)

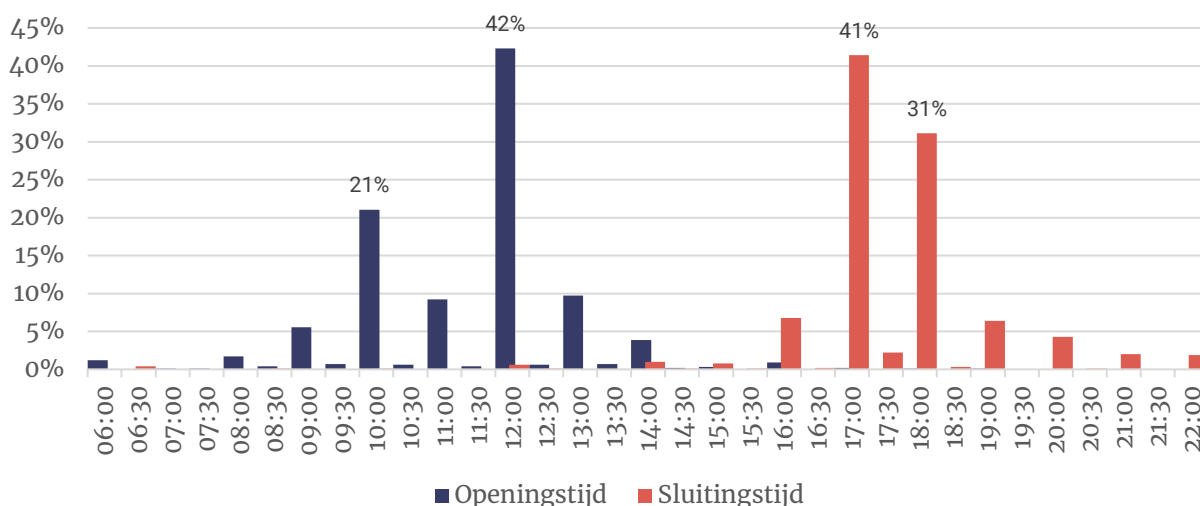
Meer dan een kwart van de inwoners van Dronten geeft aan dat overige winkels wat hen betreft één keer per maand op zondagen en/of feestdagen open mogen zijn (27%), wat overeenkomt met de huidige verordening (Figuur A.1.17). Bijna een kwart (23%) geeft de voorkeur aan nooit en een vijfde aan ongeveer twee keer per maand (20%). Voor de inwoners die 'anders' hebben gekozen (21%), is de frequentie 'elke zondag' het vaakst genoemd.

Figuur A.1.17 – Hoe vaak zou u willen dat de overige winkels op zon- en feestdagen open mogen? (n=1.302)

Figuur A.1.18 laat zien aan welke tijdstippen inwoners de voorkeur geven voor openingstijd en sluitingstijd voor overige winkels op zondagen en feestdagen. In afnemende volgorde van voorkeur worden de volgende openings- en sluitingstijden het vaakst genoemd:

1. van 12:00 tot 17:00 uur (20%; huidige tijden);
2. van 12:00 tot 18:00 uur (15%);
3. van 10:00 tot 17:00 uur (8%).

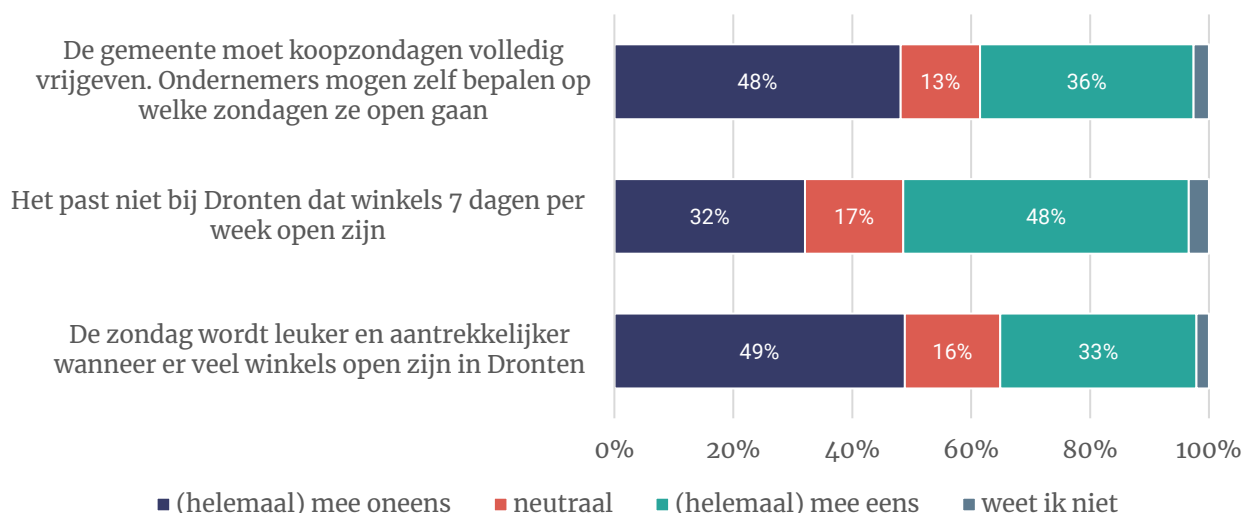
Figuur A.1.18 – Op welk tijdstip zou u willen dat de overige winkels open zijn op zon- en feestdagen? (n=1.007, de inwoners die voor opening van deze winkels op zondag zijn)

De helft van de inwoners (49%) zegt niet vaker te gaan winkelen wanneer alle winkels in Dronten op iedere zondag open zijn (Figuur A.1.19). Een kwart (24%) zegt iets vaker te gaan winkelen en de rest (ook 24%) zegt dan veel vaker op zondag in Dronten te gaan winkelen.

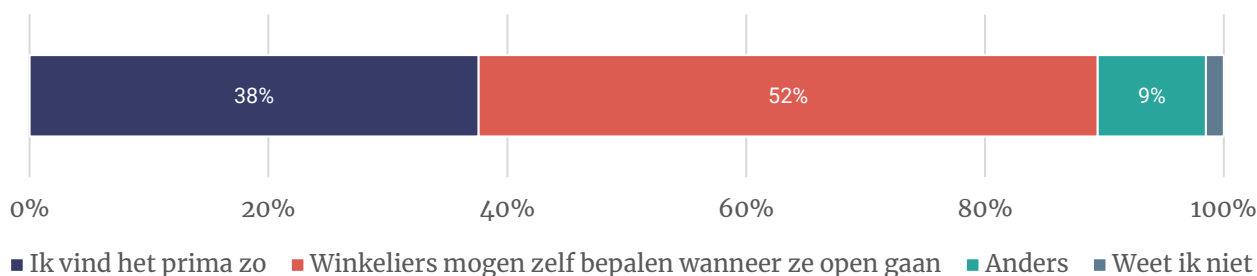
Figuur A.1.19 – Als alle winkels in Dronten op iedere zondag open zijn, zou u dan ook vaker op zondag gaan winkelen in Dronten? (n=1.304)

Aan de inwoners zijn een aantal stellingen voorgelegd over de zondagopenstelling (Figuur A.1.20). De helft van de inwoners (48%) is het (helemaal) oneens met de stelling dat de gemeente Dronten de koopzondagen volledig vrij moet geven. Een even grote groep (48%) vindt dat het niet bij Dronten past dat winkels zeven dagen per week open zijn. Eveneens de helft van de inwoners (49%) is het oneens met de stelling dat de zondag leuker wordt wanneer er veel winkels open zijn in Dronten.

Figuur A.1.20 – In hoeverre bent u met de volgende stellingen eens? (n=1.302)

Tot slot is iets meer dan de helft van de inwoners (52%) van mening dat winkeliers zelf mogen bepalen of en op welke feestdagen ze opengaan (Figuur A.1.21). Vier op de tien inwoners (38%) vinden het prima zoals het nu is. Een klein percentage (9%) denkt hier anders over. We zien hier uiteenlopende meningen van 'altijd open' tot 'niet open'.

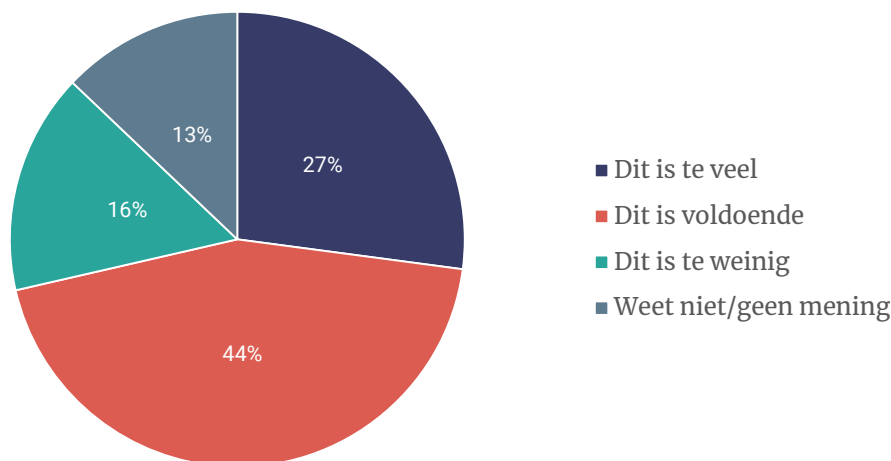
Figuur A.1.21 – Wat vindt u van de huidige regels over openstelling op de feestdagen? (n=1.003)

A.2 Winkeliersenquête (voor corona)

In deze paragraaf staan de winkeliers centraal. De 70 winkeliers die deelnamen aan het onderzoek geven gezamenlijk een goed beeld van het gebruik van en de wensen ten aanzien van de zondagopenstelling door winkeliers in Dronten.

A.2.1 Gebruik mogelijkheden zondagopenstelling

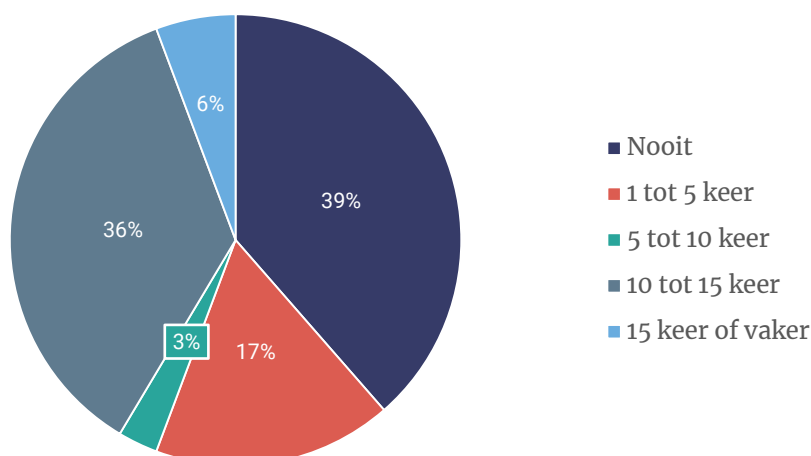
Aan de winkeliers is gevraagd wat ze vinden van de huidige openingstijden (Figuur A.2.1). Bijna de helft (44%) vindt de huidige mogelijkheden voldoende. Voor ruim een kwart (27%) is het te veel, voor een kleiner deel (16%) is het te weinig. De rest heeft hier geen mening over.

Figuur A.2.1 - Kunt u een oordeel geven over de huidige frequentie waarmee uw winkel op zon- en feestdagen open mag? (n=70)

Winkeliers is ook gevraagd naar hun gebruik van de mogelijkheden om op zondag open te gaan (Figuur A.2.2). Vier op de tien (39%) gingen nooit open, een zesde deel (17%) ging in de afgelopen 12 maanden een beperkt aantal keer open, ruim een derde (36%) ging 10 tot 15 keer open. Zij hebben de openstellingsmogelijkheden benut. Een kleine groep (6%) ging vaker open. Eén daarvan ging 52 zondagen open (uiteeraard een supermarkt). Winkeliers in de plaats Dronten

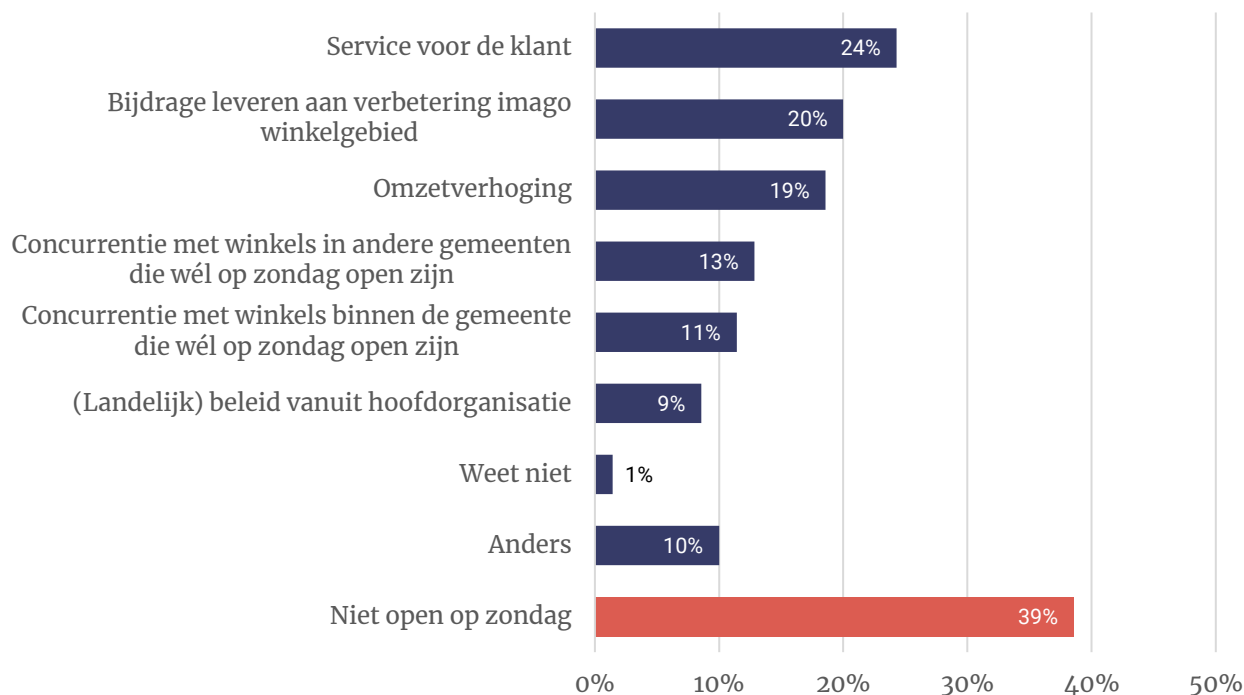
maken iets vaker gebruik van de mogelijkheid om op zon- en feestdagen open te gaan dan winkeliers in Biddinghuizen en Swifterbant.

Figuur A.2.2 – Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden open geweest op zon- en feestdagen? (n=70)

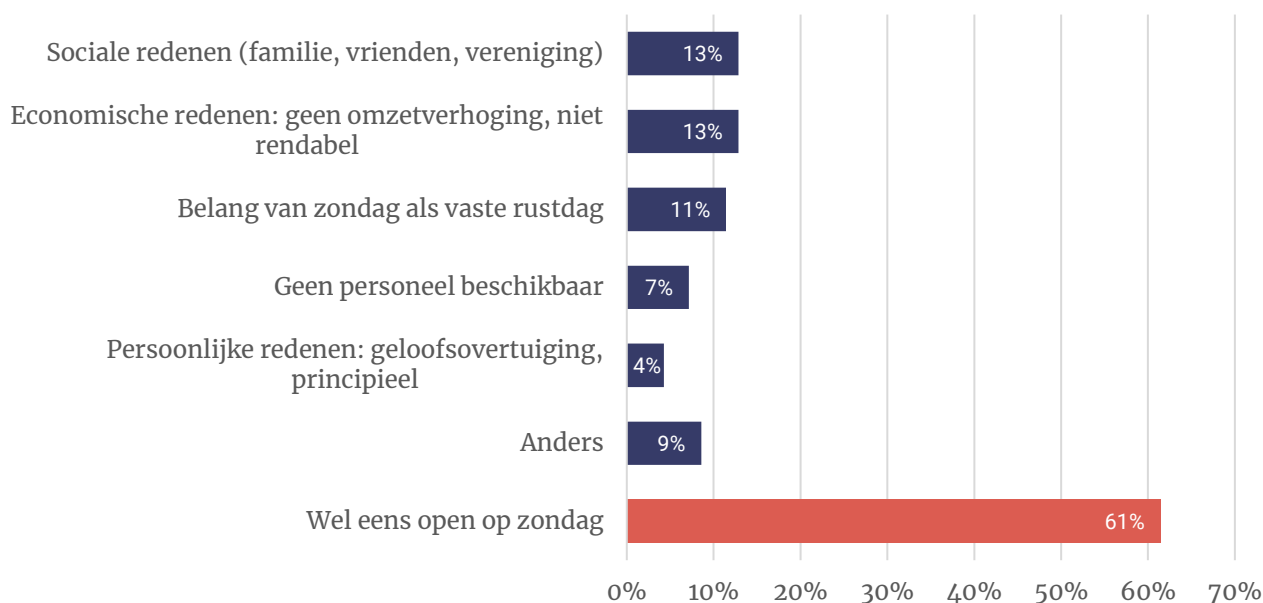
Winkeliers hebben verschillende redenen om op zondag open te gaan. Ze mochten maximaal twee redenen opgeven (Figuur A.2.3). De belangrijkste reden die winkeliers opgeven is service voor de klant (24%), gevolgd door het willen leveren van een bijdrage aan het imago van het winkelgebied (20%) en omzetverhoging (19%). Andere redenen zijn het beperken van omzetverlaging doordat winkels in andere gemeenten wel open zijn (13%), het beperken van omzetverlaging doordat andere winkels in de gemeente Dronten wel opengaan (11%) en het beleid vanuit de hoofdorganisatie (9%).

Bij de open antwoorden (Anders, namelijk) lichten enkele ondernemers toe waarom ze alleen op de feestdagen zijn opengegaan (Hemelvaartsdag, Tweede Paasdag en/of Tweede Pinksterdag): dit zou voor het personeel minder belastend zijn dan de zondag en het zouden voor de betreffende branche belangrijke dagen zijn voor de omzet). Enkele andere ondernemers lichten toe dat zij op zondag open gaan om de koopzondag en de kwaliteit van het winkelcentrum te versterken. Eén ondernemer brengt in dat verruiming van de zondagopenstelling van de supermarkt zou leiden tot omzetsdaling bij de speciaalzaken en daarmee tot verzwakking van de winkelstructuur.

Figuur A.2.3 – Wat zijn de belangrijkste redenen dat u in de afgelopen 12 maanden open bent geweest op een zon- of feestdag? (n=70)

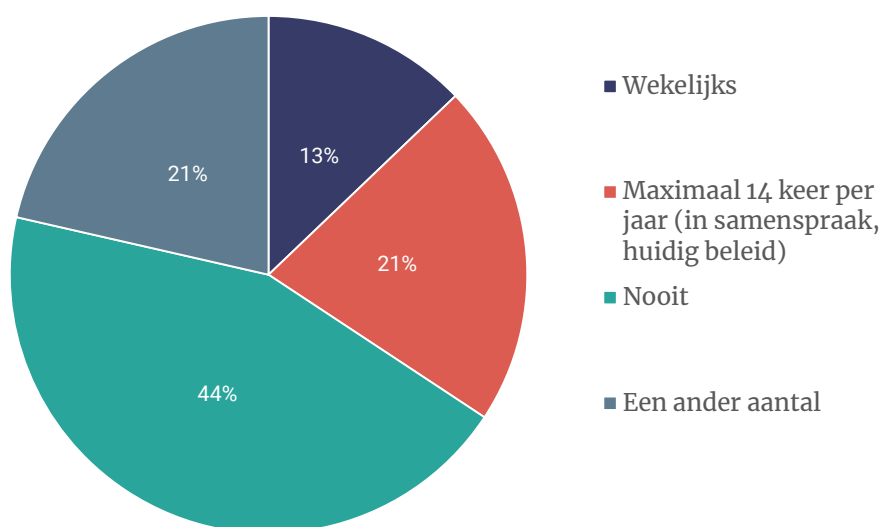
Winkeliers hebben ook verschillende redenen om niet op zon- of feestdagen open te gaan. Ze mochten er maximaal twee noemen (Figuur A.2.4). De drie meest genoemde redenen zijn sociale redenen (13% van alle winkeliers), economische redenen (ook 13%) en het belang van de zondag als vaste rustdag (11%). Bij een deel is geen personeel beschikbaar (7%) en een deel (4%) gaat uit principe op zondag niet open. Bij de toelichting (Anders, namelijk) zijn geen aanvullende redenen of verduidelijkingen genoemd.

Figuur A.2.4 – Wat zijn de belangrijkste redenen dat u in de afgelopen 12 maanden niet open bent geweest op een zon- of feestdag? (n=70)

A.2.2 Wensen winkeliers zondagopenstelling

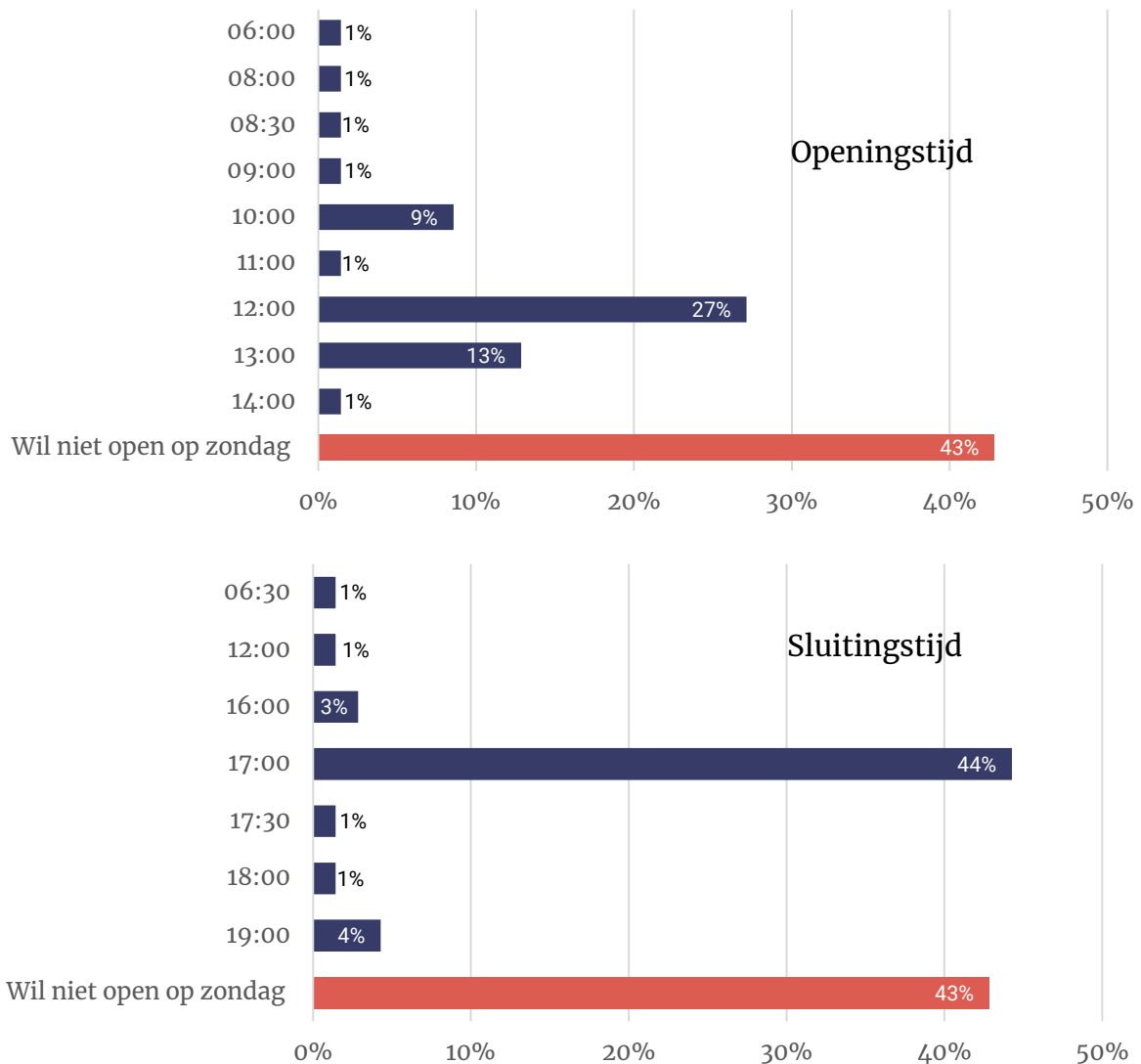
Ook aan de winkeliers is gevraagd wat hun wensen zijn ten aanzien van de mogelijkheden om op zondag open te gaan. Het is relevant om hier te vermelden dat dit vóór de tijdelijke verruiming van de openstelling van supermarkten was. Allereerst is gevraagd hoe vaak ze hun winkel zouden willen openen op zon- en feestdagen (Figuur A.2.5). Waar vier op de tien (39%) nog nooit open zijn geweest, zoals bleek in het vorige hoofdstuk, zou ruim vier op de tien (44%) nooit open willen. Ruim twee op de tien (21%) zijn tevreden met de huidige regeling, een kleinere groep (13%) zou wekelijks open willen en een deel (21%) stelt iets anders voor. Hierin zijn drie groepen: een aantal winkeliers wil graag beperkter open (ze noemen een aantal tussen de 2 en 12 keer per jaar), een aantal wil iets vaker open (ze noemen een aantal tussen de 16 en 28 keer per jaar) en een aantal wil alleen op de feestdagen open waarbij één ondernemer aangeeft dat op Koningsdag de winkels alleen in de middag open zouden mogen.

Figuur A.2.5 – Hoe vaak zou u uw winkel willen openen op zon- en feestdagen? (n=70)

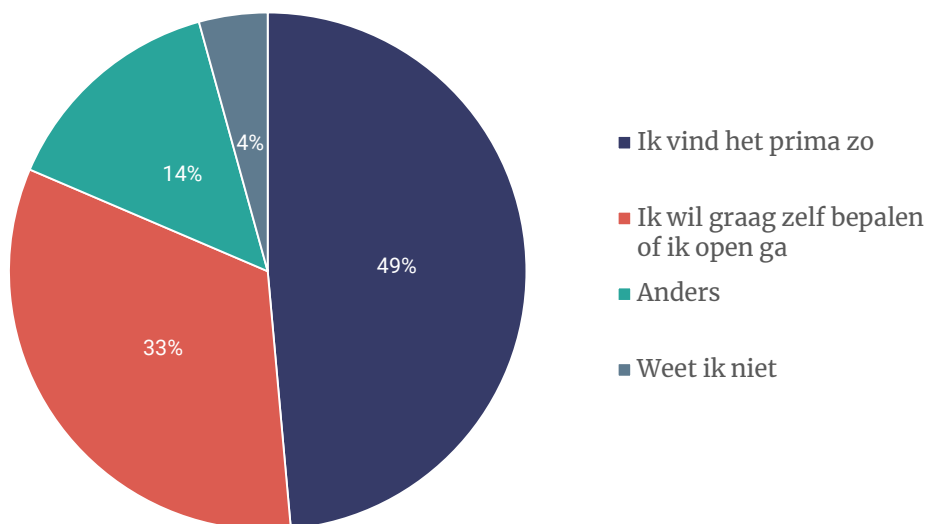
Winkeliers in de plaats Dronten zeggen iets vaker meer gebruik te willen maken van de mogelijkheid om op zon- en feestdagen open te gaan dan winkeliers in Biddinghuizen en Swifterbant.

Als het gaat om de gewenste openingstijden, dan hebben de winkeliers die open willen op zondag een voorkeur voor opening van 12.00 uur tot 17.00 uur (Figuur A.2.6). Het openen van de winkel om 13.00 uur wordt door 13 procent als wenselijk gezien.

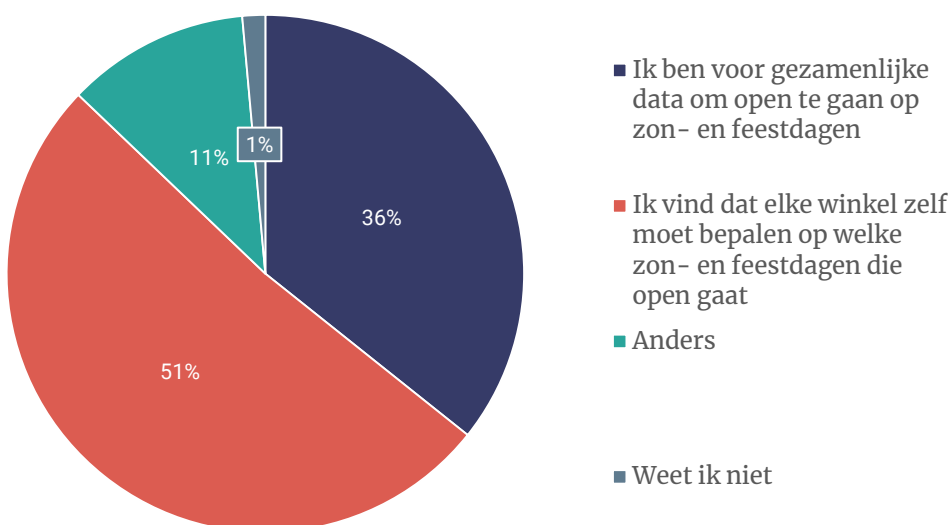
Figuur A.2.6 – Op welk tijdstip zou u willen dat uw winkel open kan op zon- en feestdagen? (n=70)

De winkeliers is ook gevraagd wat ze van de huidige regeling vinden. Bijna de helft vindt het prima zoals het nu is (Figuur A.2.7). Een derde (33%) wil graag zelf bepalen wanneer ze opengaan. De groep die iets anders wil (14%) geeft ofwel aan dat ze willen dat de winkels niet of niet vaker op zondag open mogen of dat ze graag minder collectieve zondagopenstellingen zouden willen dan de huidige 14.

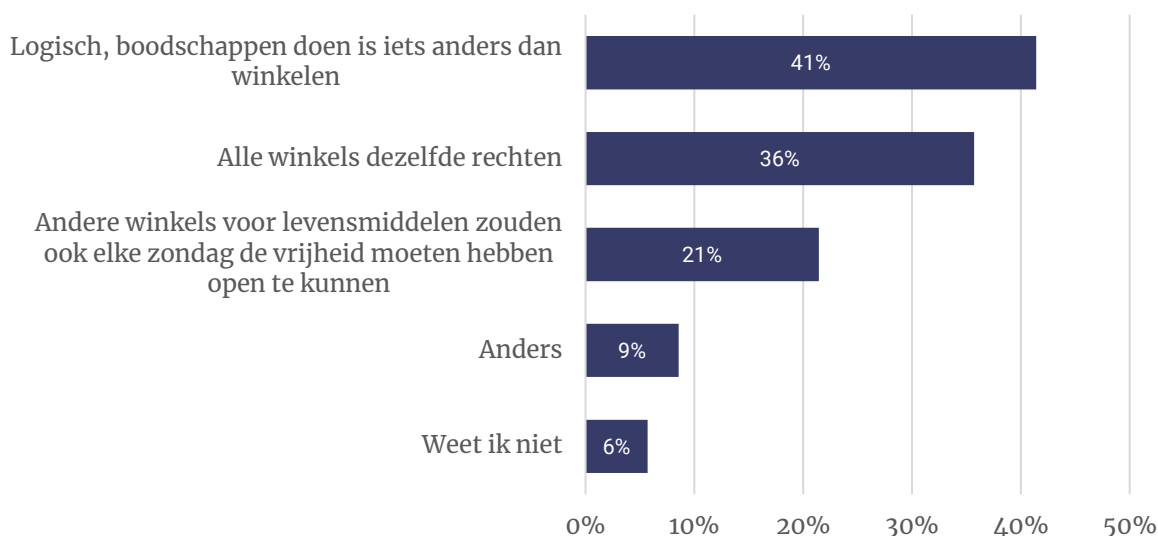
Figuur A.2.7 – Wat vindt u van de huidige regels over openstelling op de feestdagen? (n=70)

Collectiviteit is voor ruim een derde van de winkeliers (36%) belangrijk. Dat blijkt uit onderstaand Figuur A.2.8. De helft (51%) vindt juist dat iedere winkelier zelf moet bepalen of de winkel al dan niet op zondag opengaat. De groep die kiest voor anders, (namelijk 11%) licht ofwel toe waarom ze niet opengaan, ofwel dat collectiviteit belangrijk is, maar dat het aantal van 14 te weinig dan wel te veel is en dat dit mede afhankelijk is van de branche.

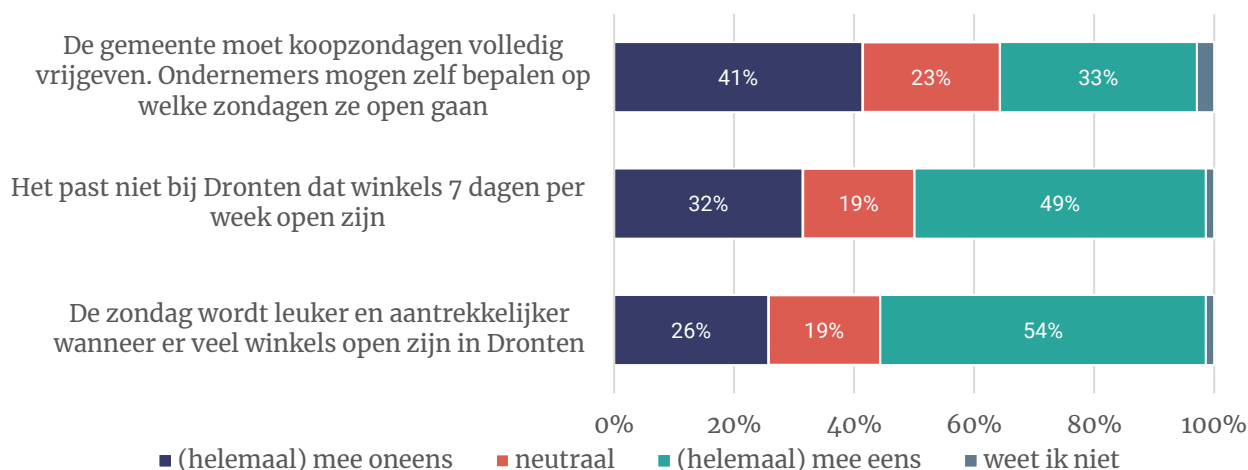
Figuur A.2.8 – Wat is uw mening over een gezamenlijke openstelling op zon- en feestdagen? (n=70)

Uiteraard is ook gevraagd hoe de winkeliers aankijken tegen de uitzonderingspositie van de supermarkten. Hier wordt verschillend over gedacht (Figuur A.2.9). De grootste groep (41%) vindt het logisch, maar er is ook een groep (21%) die de vers- en speciaalzaken dezelfde rechten gunt. Ruim een derde (36%) vindt dat alle winkeliers dezelfde rechten moeten hebben. De winkeliers die iets anders vinden, vinden ofwel dat alle winkels op zondag gesloten moeten zijn ofwel dat er sprake is van oneerlijke concurrentie doordat supermarkten op zondag mogelijk gemakkelijker rendabel zijn en gemakkelijker aan personeel zouden kunnen komen.

Figuur A.2.9 – Wat vindt u van de uitzonderingspositie van supermarkten? (n=70)

Net als aan de inwoners is tot slot aan de winkeliers een aantal stellingen voorgelegd (Figuur A.2.10). Een derde (33%) vindt dat de gemeente de koopzondagen volledig moet vrijgeven. De helft (49%) vindt niet dat het bij Dronten past dat winkels 7 dagen per week open zijn. Toch denkt ruim de helft (54%) dat de zondag leuker en aantrekkelijker wordt wanneer er veel winkels open zijn. Gezien het overallbeeld uit de winkeliersenquête kan het antwoord op deze laatste stelling niet gezien worden als een pleidooi voor het vrijgeven van de zondagopenstelling, maar eerder als een pleidooi voor een optimaal aantal collectieve koopzondagen waaraan zoveel mogelijk winkeliers deelnemen.

Figuur A.2.10 – In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? (n=70)

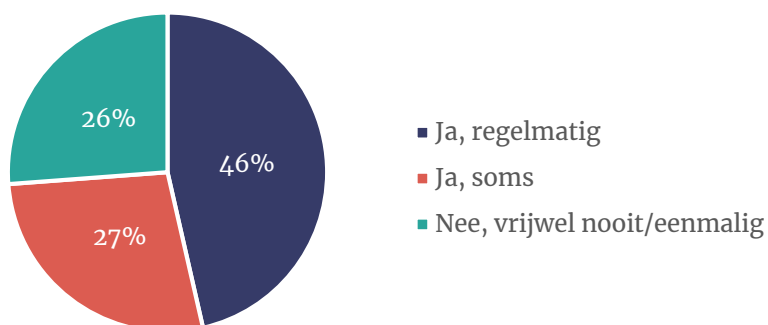
A.3 Toeristische bezoekers (zomerperiode)

Op zaterdag 29 en (koop)zondag 30 augustus zijn in winkelcentrum Suydersee interviews gehouden met toeristische bezoekers. De interviewers hebben gedurende de dagen op verschillende plekken in het winkelcentrum veel bezoekers aangesproken en de screeningsvraag gesteld: woont u buiten de gemeente Dronten? Naar schatting 15 tot 25 procent van de bezoekers

kwam van buiten de gemeente Dronten. Bij bezoekers van buiten de gemeente zijn enquêtes afgenomen, op zaterdag 32 en op zondag 52 enquêtes. In totaal dus 84.

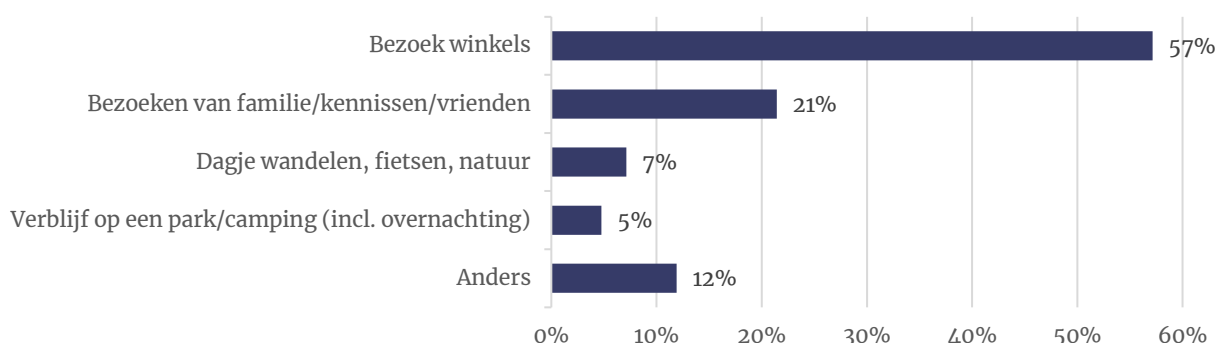
A.3.1 Gebruik zondagopenstelling

Om te beginnen is gevraagd of de bezoekers vaker in Dronten komen. Bijna de helft van de bezoekers geeft aan regelmatig in het centrum van Dronten te komen en ruim een kwart soms. Het overige deel komt er vrijwel nooit of nu eenmalig.

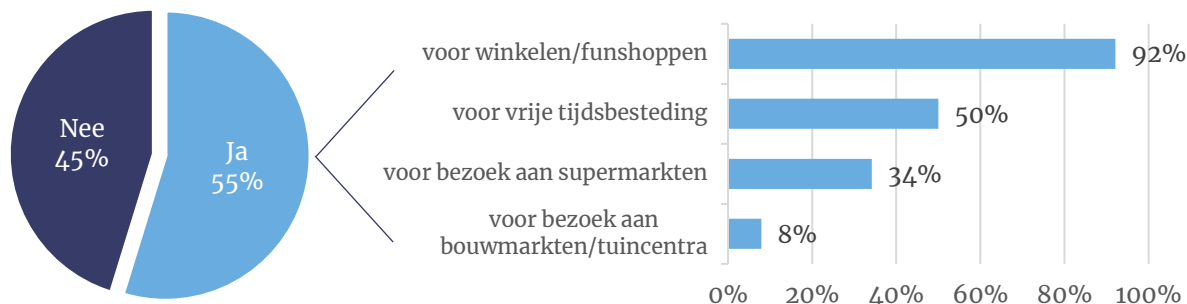
Figuur 3.15 – Komt u vaker in het centrum van Dronten? (n=84)

Voor het grootste deel van de bezoekers (57 procent) is winkelen/shoppen de belangrijkste reden om de gemeente Dronten te bezoeken. Eén op de vijf is in Dronten voor bezoek aan familie, vrienden of kennissen. Verder komen enkele respondenten naar Dronten voor recreatie en toerisme.

Figuur 3.16 – Wat is de reden van uw bezoek aan gemeente Dronten? (n=84)

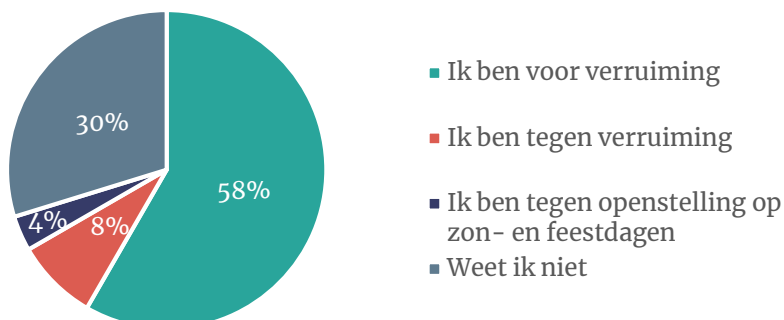
Ruim de helft van de bezoekers (55 procent) geeft aan wel eens gebruik te maken van de koopzondag in Dronten. Van deze groep komt het merendeel om te winkelen of funshoppen (92 procent). De koopzondag wordt ook gebruikt voor vrijetijdsbesteding (genoemd door de helft) en voor het doen van boodschappen (genoemd door een derde van deze groep).

Figuur 3.17 – Maakt u wel eens gebruik van de koopzondag in Dronten? (n=84)

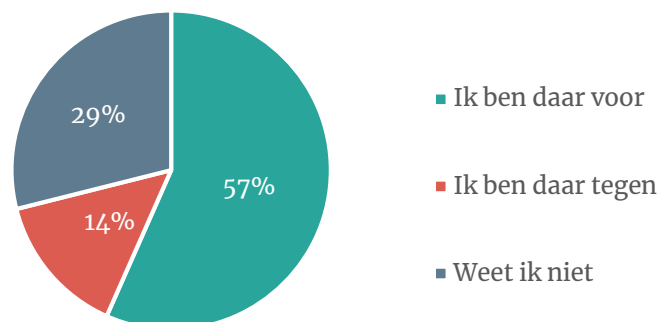
A.3.2 Wensen zondagopenstelling

Aan de toeristische bezoekers is gevraagd naar hun mening over de openingstijden van de supermarkten op zondag. Het gaat hier om de oorspronkelijke tijden van 16:00 tot 19:00, niet om de tijdelijke verruiming in verband met het coronavirus. Ruim de helft van de bezoekers (58 procent) is voor verruiming van de openingstijden van supermarkten. Zij noemen hiervoor diverse redenen: gemak, betere spreiding van het winkelpubliek, niet willen wachten tot 16:00 na het shoppen op een koopzondag, ruimere openingstijden in andere plaatsen. Twaalf procent is tegen verruiming van de openingstijden, een deel daarvan wil liefst helemaal geen winkels open op zondagen. Drie op de tien bezoekers heeft geen mening over verruiming van de openingstijden. Zij geven aan op zondag geen gebruik te maken van de supermarkten in Dronten.

Figuur 4.18 – Wat vindt u ervan als de openingstijden van supermarkten op zon- en/of feestdagen verruimd worden? (n=84)

Bezoekers is ook gevraagd naar hun mening over het vaker open zijn van de overige winkels in Dronten. Ruim de helft is er voor dat deze winkels vaker open gaan. Als reden noemen deze bezoekers het gezellig te vinden om te kunnen winkelen en het gemak van kunnen winkelen wanneer het uitkomt. Daarnaast wordt genoemd dat het goed is voor de economie en dat het steeds gebruikelijker is. De bezoekers die tegen verruiming van het aantal koopzondagen zijn (14 procent) wijzen op het belang van een vrije dag voor het personeel of vinden dat er zo genoeg koopzondagen zijn.

Figuur 4.19 – Wat vindt u ervan wanneer de overige winkels vaker op zon- en feestdagen open mogen zijn? (n=84)

A.4 Aanbieders verblijfsaccommodaties (voor corona)

In een telefonisch interview is in maart 2020 aan vijf aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties gevraagd hoe hun gasten aankijken tegen de huidige zondagopenstelling van winkels: vragen zij naar de koopzondagen of de openstelling van de supermarkten, maken zij er gebruik van? De aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties geven aan dat hun gasten op zondagen met name gebruikmaken van de supermarkten in Dronten. Voor winkelen/funshoppen zijn de gasten met name georiënteerd op Bataviastad en Harderwijk. Volgens de toeristische ondernemers bieden die locaties meer beleving, historie en aanbod. De inschatting van de aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties is dat hun gasten beperkt gebruikmaken van de zondagopenstelling van andere winkels dan supermarkten in Dronten.

De aanbieders van toeristische verblijfsaccommodaties geven (voordat de mogelijkheden voor openstelling van supermarkten als gevolg van de coronamaatregelen tijdelijk verruimd werd) aan dat de huidige openstelling van winkels voldoende aansluit bij de wensen van de gasten, maar dat in de zomermaanden een langere openstelling van supermarkten op zondag wenselijk zou zijn. Nu zijn de supermarkten op zondag open in de periode waarin de gasten het meest actief zijn op recreatief gebied. Ook voor gasten die op zondag aankomen zou het handig kunnen zijn als de supermarkt ruimer open zou zijn, al leidt het nu niet tot problemen.

Suggesties die de toeristische ondernemers doen zijn:

- openstelling supermarkt iedere zondag (in de zomer) de hele middag;
- openstelling overige winkels frequenter dan nu (tweewekelijks of wekelijks, mogelijk alleen in de zomer) maar dan wel gecombineerd met fietsroutes, evenementen, promotie en imagoverbetering;
- overweeg als detailhandel om bij een ruimere zondagopenstelling de maandag(ochtend) (collectief) dicht te gaan.

A.5 Geloofsgemeenschappen (zomerperiode)

Acht vertegenwoordigers van geloofsgemeenschappen hebben in september 2020 hun standpunten ten aanzien van zondagopenstelling van winkels gedeeld ten behoeve van dit onderzoek. Het gaat om zes telefonische interviews en twee reacties per email. Volgens de vertegenwoordigers wordt er door de leden van hun gemeenschap op verschillende manieren gedacht over verruiming van de openingstijden op zondag. Sommigen zijn hier voorstander van,

anderen willen liever helemaal geen winkels open op zondag. Uit de gesprekken komt naar voren dat men over het algemeen vrede heeft met de situatie zoals die nu is. De vraag wordt wel gesteld of er echt noodzaak is voor verruiming. Wanneer is het genoeg? Twee geloofsgemeenschappen uiten hun principiële bezwaar: de zondag wordt gezien als rustdag voor de samenleving, daarom zijn de gemeente(leden) geen voorstander van winkelopening op zondag. Winkelopenstelling heeft volgens hen een negatieve impact op de zondagsbeleving en de zondagsrust. Geen van de geloofsgemeenschappen ervaart of verwacht overlast door (verruiming van) de openingstijden op zondag. Wel spreken verschillende vertegenwoordigers de voorkeur uit om winkels op zondagen niet eerder dan om 12:00 open te laten gaan.

A.6 Winkeliersverenigingen (zomerperiode)

In september vond in De Meerpaal in Dronten een groepsgesprek plaats met een vertegenwoordiger van Winkelcentrum Suydersee en een vertegenwoordiger van de stichting DOES met daarbij enkele ondernemers uit Biddinghuizen en Dronten die een minderheidsstandpunt vertegenwoordigen (een modezaak, twee supermarkten en een doe-het-zelfzaak). Winkeliersvereniging Swifterbant was wel uitgenodigd maar niet aanwezig. Uit het groepsgesprek komt onderstaand beeld naar voren.

Er zijn nu 14 collectieve koopzondagen per jaar. Van de huidige mogelijkheden om op zondag collectief open te gaan, maakt zo'n 60 tot 70% van de winkels in Winkelcentrum Suydersee gebruik. Het aanbod is op die dagen divers en aantrekkelijk. Niet iedere winkelier gaat op zondag open. De kleinere vers- en speciaalzaken en de opticiens blijven doorgaans dicht.

De winkeliers hanteren de lijn om gezamenlijk te kiezen voor de laatste zondag van elke maand en extra zondagen in december. Afhankelijk van de kalender past dit doorgaans goed, soms zijn er 1 of 2 zondagen te weinig om optimaal gebruik te maken van de zondagen die commercieel interessant zijn. Voor sommige winkeliers (met name perifere detailhandel en speciaalzaken) zijn andere zondagen commercieel interessant. Denk aan Moederdag, Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag. Die dagen vallen niet altijd (of in het geval van Moederdag: niet) op de laatste zondag van de maand. Om een gelijk speelveld te creëren voor verschillende typen ondernemers, zou het helpen als er ook vrijheid komt om individueel op enkele aanvullende zonden feestdagen open te gaan.

Collectiviteit is heel belangrijk. Daarbij is het niet nodig dat iedereen meedoet (bij voorkeur wel), maar wel een grote groep met een divers aanbod. Dat is nu het geval. Het is nodig om duidelijkheid te scheppen richting de consument en het geeft uitstraling aan het centrum. Op zondagen is er winkelend publiek vanuit omliggende steden en dorpen. In de zomermaanden is het drukker door toeristisch bezoek, maar niet druk genoeg om collectief iedere zondag open te gaan. Het verschil in openingstijden tussen supermarkten en overige winkeliers is verwarrend voor de consument.

De formele openingsmogelijkheden voor supermarkten (van 16.00 uur tot 19.00 uur) op koopzondagen zijn te krap. Om 16.00 uur is het erg druk. Consumenten willen graag al eerder hun boodschappen doen. De huidige tijdelijke verruiming vanwege corona sluit beter aan bij de wensen van de consument. Supermarktondernemers zien ook een toegenomen omzet op zondag. Het winkelgedrag, zeker in de supermarkten, is door corona veranderd: met minder mensen gericht boodschappen doen. Dit past in een trend die al langer zichtbaar is.

Er lijkt de meeste animo te zijn om collectief open te gaan tussen 12.00 uur en 17.00 uur, al pleiten er ook winkeliers(verenigingen) om de mogelijkheid te bieden om tussen 12.00 uur en 19.00 uur open te gaan en daarbij winkeliers vrij te laten om hun eigen eindtijd te bepalen (17.00 uur of 19.00 uur).

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl